OSZLÁR

Településképi Arculati Kézikönyv

2017

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS 2

Tartalomjegyzék 3

Polgármesteri köszöntő 4

2. OSZLÁR BEMUTATÁSA 5

Földrajzi elhelyezkedése 6

A település története 7

Településszerkezetének kialakulása 8

Szerkezete, településképe 9

Éghajlata 10

Növényzete és állatvilága 11

3. ÖRÖKSÉGÜNK 12

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táj és természeti értékek, településképi jellemzők

ÖRÖKSÉGÜNK - MŰEMLÉK

Református Templom 14

ÖRÖKSÉGÜNK - HELYI VÉDETT ÉPÜLETEK

Parókia 15

Magtár 16

ÖRÖKSÉGÜNK - ÉPÍTÉSZETI INSPIRÁCIÓT NYÚJTÓ ÉPÜLETTÍPUSOK 17

Fa oszlopos tornácos lakóépület 18

Épített oszlopos lakóépület 20

„Kódis” állásos lakóépület 24

4. ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK 25

OSZLÁR TELJES TERÜLETÉNEK KARAKTERI LEHATÁROLÁSA 26

OSZLÁR BELTERÜLETÉNEK KARAKTERI LEHATÁROLÁSA 27

BELTERÜLET 27

Történeti településrész 28

Átalakuló településrész 31

Településközponti településrész 34

Családiházas lakó településrész 37

KÜLTERÜLET 40

Mezőgazdasági településrész (szántóföldek)

Mezőgazdasági jellegű ipari településrész

Erdős településrész

Tájvédelmi körzet

5. AJÁNLÁSOK 43

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Általános útmutató építési tevékenység megkezdéséhez 44

Általános ajánlás 45

Történeti településrész ajánlása 52

Településközponti településrész ajánlása 55

Átalakuló településrész és családiházas lakó településrész ajánlása 56

Beépítésre nem szánt településrész ajánlása 59

KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

Utcák 60

Közterek, közparkok, közkertek 61

6. JÓ PÉLDÁK 62

ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK 63

7. JÓ PÉLDÁK 69

REKLÁMHORDOZÓK, INFORMÁCIÓS RENDSZEREK 69

IMPRESSZUM 71

Tisztelt Olvasó!

Egy település egyedi arculatát, karakterét az épített környezete mellett kulturális értékei és hagyományai határozzák meg. Az Országgyűlés településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényben előírja, hogy minden magyar településnek egyedi karakterét és települési identitását határozza meg Település Arculati Kézikönyv (a továbbiakban TAK) készítésével.

A TAK feleleveníti a múltat, bemutatja a jelent és meghatározza a jövőbeli fejlődések irányát. Ajánlásain keresztül segítséget nyújt egy új épület megtervezéséhez vagy egy meglévő épület felújításához. A benne szereplő információk csak ajánlások, melyek nem helyettesítik a vonatkozó jogszabályokat és törvényeket, azonban ösztönző és követendő példa lehet. Ajánlásaival és útmutatásaival segít védeni és erősíteni Oszlár építészeti arculatát és identitását. A tervezés során mindig figyelembe kell venni a helyi építési szabályokat, a településrendezési terveket, a főépítészi javaslatokat valamint az illetékes építésügyi hatóságok állásfoglalását.

Az arculati kézikönyvet nemcsak az építkezni, vagy felújítani vágyók figyelmében ajánlom, hanem minden helyi lakosnak és ide látogató vendégeinknek, akik érdeklődnek településünk iránt.

Tóth Zoltán
polgármester

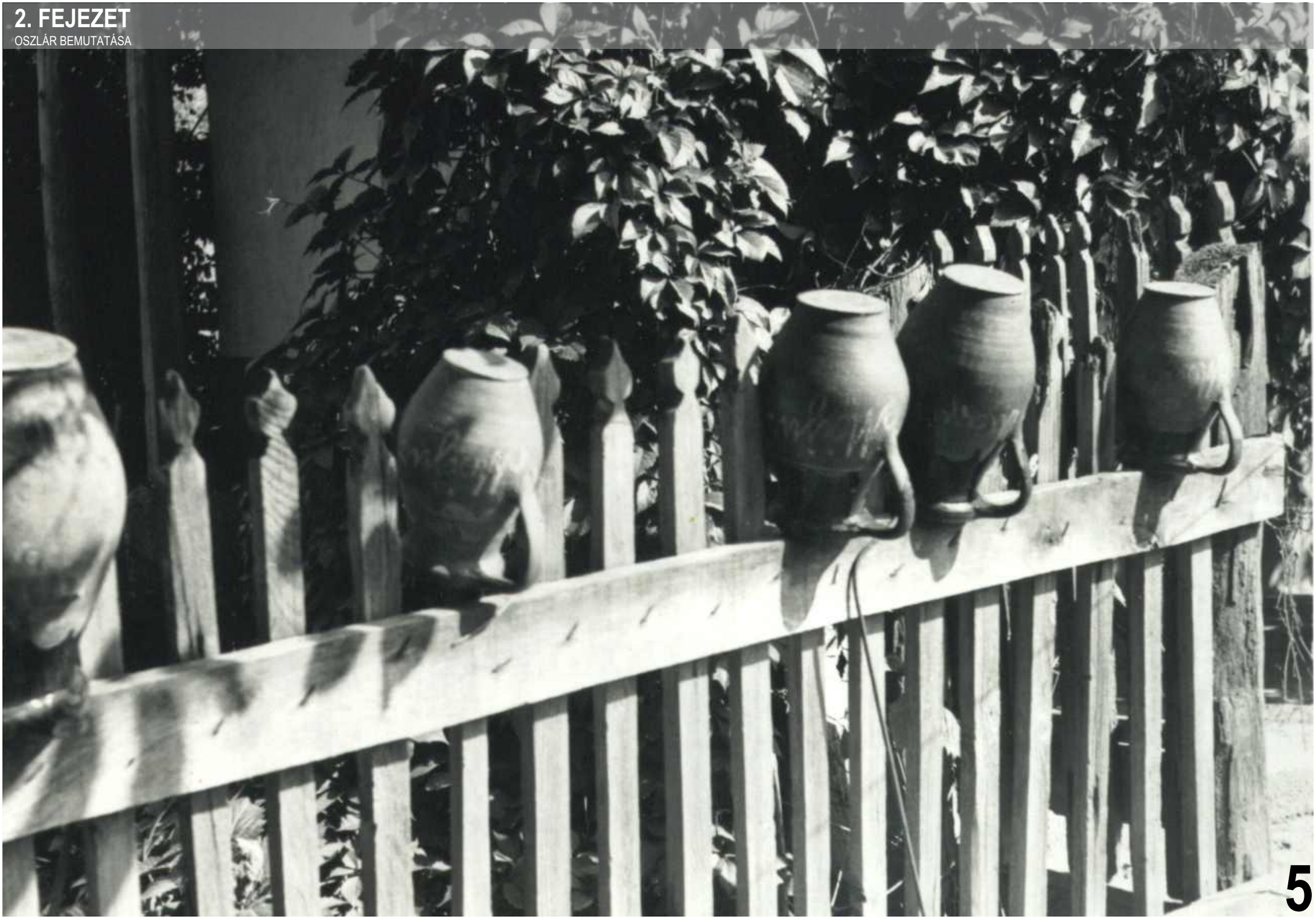

OSZLÁR BEMUTATÁSA

FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉSE

Oszlár Borsod-Abaúj-Zemplén megye délkeleti részén, a megyehatáron helyezkedik el. A település összterülete 5,71 km^2. A község lakóinak száma a 2017. január 1-ei adatok szerint 388 fő. A település elöregedő, az elmúlt időszakban folyamatosan csökken az itt élők száma.

Közigazgatási szempontból a Tiszaújvárosi járáshoz tartozik. Tiszaújvárostól 8 km, Miskolctól 35km távolságra fekvő Holt-Tisza parti település. A község északkeletről Tiszapalkonyával, északnyugatról Nemesbikkel, nyugatról Hejőkürttel, keletről Polgárral határos. Közúton több útvonalon keresztül is megközelíthető (M3-as autópályán a Hejőkürti lehajtóról, Hejőbábáról a Sajószögedi elágazásról, Tiszaújvárosról Tiszapalkonyán keresztül.)

V. 18. é. n. számú levéltári térkép Oszlár elhelyezkedéséről

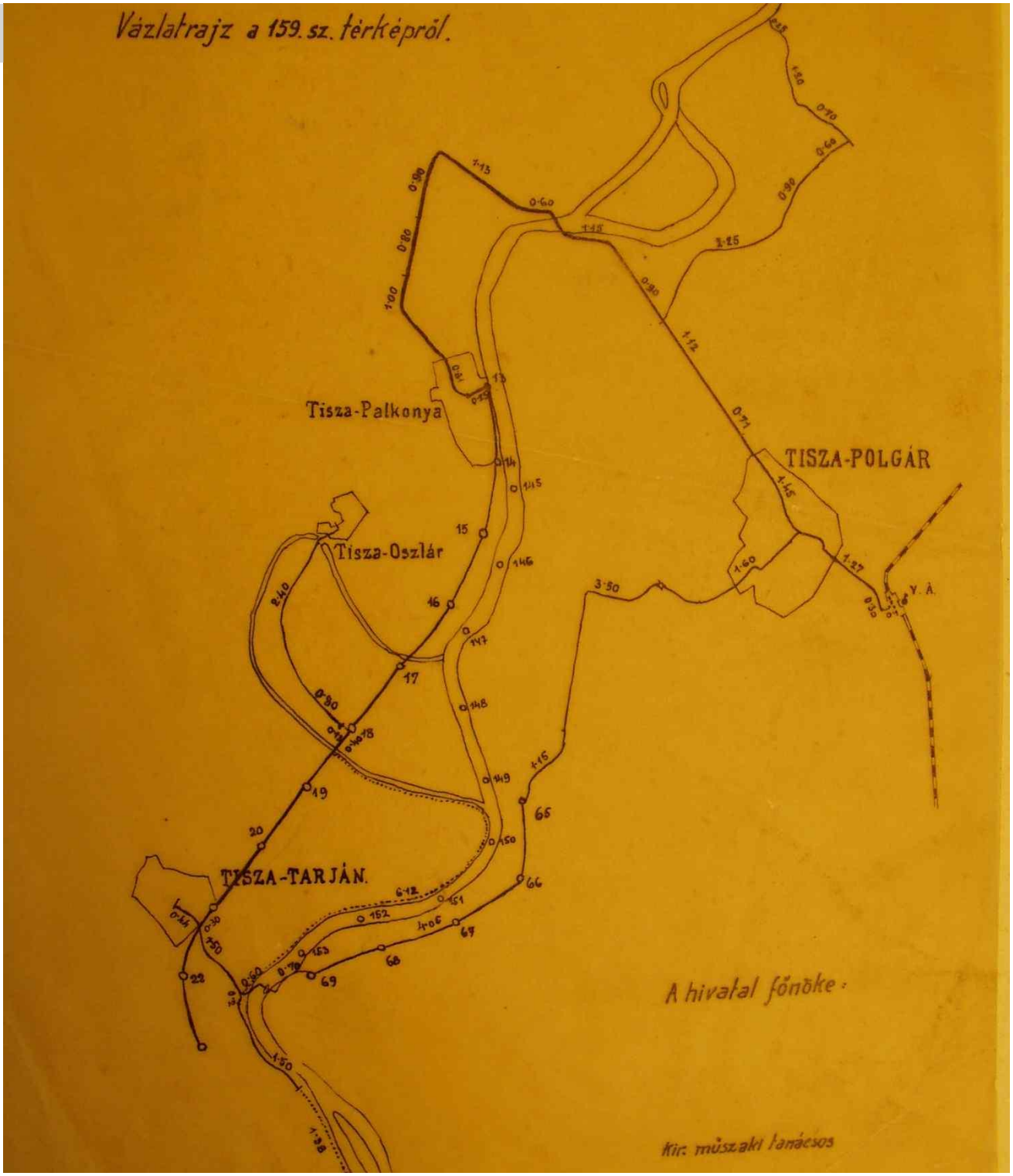

OSZLÁR BEMUTATÁSA

A TELEPÜLÉS TÖRTÉNETE

A település első okleveles említése 1292-ben fordul elő, majd a XIV. századból, amikor a pápai tizedlajstromok Oslar, Wzlar és Ozlar alakban írják a nevét. Az Oszlár név török eredetű, ami azonos a jász és oszét népnév eredetijével.

Oszlár hódoltsági terület volt. Török adót fizetett Hatvan, majd Eger városának. A reformáció csak a XVII. században terjedt el, temploma a XVII. század második felében épült, melyet 1725-ben javíttatott és renováltatott a község. Erősítették a reformációt a Békés Vármegyéből a XVIII. század elején bevándorolt evangélikus vallású tótok is, akik beolvadtak a magyarságba és a református egyházba.

A XVIII. és XIX. század folyamán többször Eszlárnak nevezik a községet, ami nem tévesztendő össze a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tiszaeszlárral. Az anyakönyvi bejegyzések alapján 1954. februárig Tiszaoszlárként szerepelt, 1954. márciusától Oszlárként.

Az 1900-as évek elejéig a Tisza közvetlenül a falu mellett folyt, majd nagyfokú szabályozásra került sor. A folyó hossza 1420 km-ről 977 km-re rövidült és körülbelül 2km-re folyik jelenleg a falutól. 1941-ben volt jelentős árvíz utoljára a községben.

OSZLÁR BEMUTATÁSA

TELEPÜLÉSSZERKEZETÉNEK KIALAKULÁSA

A település szerkezetének változásai a katonai felmérési térképeken jól megfigyelhetőek.

Oszlár a XIII. századtól lakott terület. A település szerkezetének alakulásában szerepet játszott a Tisza. A település kezdetben a Tisza köré épült, majd a folyószabályozások idején a Tisza ezen szakaszát levágták és holtággá nyilvánították. Az elmúlt cca. 700 év alatt a település folyamatosan fejlődött, átalakult, azonban a dió formájú történeti településrész mindmáig fennmaradt.

Az első katonai felmérési térképen - mely a XVIII. század második felében készült - megfigyelhető a település akkori szerkezete. Oszlárt három oldalról erdőségi terület, a negyedik, déli oldaláról a Tisza határolta. A főbb irányokat a főutca és a Tisza vonulata adta. A főutca két oldalára korlátozódtak az épületek, melyek elszórtan, az utcákra párhuzamos, illetve merőleges tájolással helyezkedtek el.

A XIX. század első felében készült második katonai felmérési térképén látható, hogy a települést már minden oldalról erdőségi, illetve zöld terület vett körbe. Akkoriban a településről Tisza Kürt, Nemes Bikk, Bata halma és Tisza Palkonya külön utakon volt megközelíthető, ezzel a településből kimenő utak száma négy lett. A főbb irányokat még itt is a főutca (jelenlegi Petőfi út) és a Tisza vonulata határozta meg. A főutca mellett új, lehatárolható utca jelenik meg (jelenlegi Rákóczi út). Az épületek elhelyezkedésükben szabályos formát vettek fel, és minden épület az utcákra merőleges tájolással lett kialakítva.

A XIX. század második felében készült harmadik katonai felmérési térképén látható, hogy a település szerkezete a második katonai térképhez képest nem változott.

Első Katonai Felmérés (1763-1787)

Második Katonai Felmérés (1806-1869)

Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887)

OSZLÁR BEMUTATÁSA

SZERKEZETE, TELEPÜLÉSKÉPE

A Borsodi-ártér lakosságának fő megélhetési forrása a mezőgazdaság volt. Itt nem éltek kastélyt, várat építő földesurak - a századforduló évtizedeit kivéve-, nem volt jelentős számú polgársága sem. A település építészeti- és tárgykultúráját, szellemi hagyományvilágát, szokásrendje, igényei határozták meg. A kétbeltelkesség a családi munkamegosztást térben is megosztotta. Az anyát az apró gyerekkel a lakóházhoz, az apát az idősebb fiúgyerekekkel a nagy állatok kiszolgálása miatt az ólas kerthez kötötte.

Oszlár szerkezetének alakulását befolyásolta a település életében folyamatosan jelen lévő mezőgazdasági aktivitás. Telekosztására jellemző a hosszúkás, szalagszerű bontás, mely lehetővé tette az utcafrontra helyezett lakóépületet, míg a telek többi, hátsó részét mezőgazdasági telekként használták. A településre jellemző, hogy egy telken belül több épület is épült az utcafrontra, melyet az átlagosnál szélesebb telkek tettek lehetővé.

Az eltérő karakterű településrészeken, illetve az eltérő korok épületeiben más és más építészeti stílusok jelentek meg. A különböző építészeti elemek használata mégis egységet mutat a településen. Természetesen Oszláron is vannak olyan házak, amelyek nem igazán illenek a településképbe. Ilyen épületek általában akkor keletkeznek, amikor az építtetőik mindenképpen szeretnék megkülönböztetni magukat környezetüktől. Érthető, ha a sokszor túlgondolt, bonyolult formákból vagy össze nem illő anyagokból épített, vagy túlzó méretű házak, zsúfolt kertek előtt fejcsóválva sétálnak el a helyiek vagy az ide látogatók egyaránt. Oszláron főként a felújított régi épületek túlzó átépítéséből keletkeztek olyan házak melyek alkalmanként nem illenek bele a település arculatába.

Oszlár egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, így segítsék a település karakterének megőrzését, tovább formálását. A legutóbbi időkben épült, a kézikönyvben a későbbiekben bemutatott sikeres példák illusztrálják, milyen megoldások segíthetik az előbbiekben megfogalmazott vágy megvalósulását.

OSZLÁR BEMUTATÁSA

ÉGHAJLATA

Dél-Borsod és a Tisza ártérövezete meleg, mérsékelten száraz. Felhőzete csekély, az évi átlag 50-55% között változik. A napsütéses órák évi összege 2000-2100 között változik. A tél ködös. A nyári időszakban a táj nagy része beleesik a legoptimálisabb napfényellátottság övezetébe. A tél viszonylag hideg. Ennek ellenére a kitavaszodás korán kezdődik, de a tavaszi fagyveszély sokáig fennáll. A csapadék kevés, évente kb. 560-590mm. A szél irányát az északkeleti, délnyugati és a déli szél jellemzik, szinte egyenlő arányban. A közeli Bükk hegység áramlata eső után olykor hűvös éghajlatot áraszt, mert az erős szélnek nincs ellenállása a síkságon.

Ezek az éghajlati jellemzők a rövid tenyészidejű, szárazságtűrő, igénytelen növények termesztésének kedveznek.

OSZLÁR BEMUTATÁSA

NÖVÉNYZETE ÉS ÁLLATVILÁGA

Magyarországon az eltérő éghajlati hatások miatt az atlanti, a szárazföldi és a mediterrán növényfajok keverednek egymással. A Tisza partjának viszonylag fajszegény a növényzete. Kevés a növényritkaság, ám megjelenésükben annál hangulatosabbak.

Az Alföldön a honfoglalás idején az erdős-sztepp volt uralkodó növénytársulás. Ma ezeket a területeket csupán 8-9%-ban fedi erdőség.

Oszlár területén zárt erdő a Holt-Tisza partján alakult ki. Az erdő uralkodó fafajtája a nyár és a fűzfa. A térségben megtalálható fafajok a bükk, a tölgy, a juhar, az éger, a nyír, a kőris, a berkenye, a hárs, a szil és a gyalogfenyő. Lombos cserjék közül jellemző a som, galagonya, fűz, bodza és homoktövis. A nitrogénben dús talajokat kedvelő, gyomjellegű növények, így a fekete bodza és a nagy csalán is elterjedt a környéken. A legvizenyősebb helyeken uralkodó növényzet a nád és a mocsári nefelejcs. Itt él a fűz- és égerligetek egyik legszebb, védett virága, a nyári tőzike. A megfelelő talajadottságoknak köszönhetően a térségben jó minőségű erdőtalaj mellett a mezőgazdasági termelésre is alkalmas talaj is található, ebből adódóan számos szántóföld található a területen.

A térség állatvilága igen gazdag. Erdőik főként kisebb vadállatoknak adnak otthont, ilyen például a róka, nyúl, mókus, vaddisznó, fácán. A Tisza mellett élő és költő madarak közül a kárókatona a legelterjedtebb. A vízpartok közelében előfordulnak még gémfajok, kócsagok és a fülemüle is. Megfordul a településen a füsti fecske és a fehér gólya is, akik szinte kizárólag emberi környezetbe fészkelnek.

A településre jellemző a haszonállatok tartása. A mezőgazdaságilag aktív területeken előfordul haszonállat tenyésztése, mint a sertés, juh, szarvasmarha, házi baromfi. Kis község lévén Oszlár területén szinte minden telken előfordul kutya és macska tartása. A házi kedvencek nap, mint nap vehemensen védik területüket az oda látogató idegenekkel szemben.

CSG 1815

ÖRÖKSÉGÜNK

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

ÖRÖKSÉGÜNK

MŰEMLÉK - REFORMÁTUS TEMPLOM

A református templom műemléki védettség alatt áll. Egyhajós, egyenes záródású templom, főhomlokzat előtt álló toronnyal.

A templomot copf stílusban 1804-ben építették, ekkor a nyugati homlokzat előtti tornyát csak a templom falainak magasságáig készítették el. A torony a mai 25 méteres magasságát csak jóval később, az 1866-os építkezés során érte el. Az eredeti falmennyezetet 1946-ban stukatúrozták, addig látható volt rajta az 1705-ös évszám, amely valószínű, hogy a régi templom mennyezeti deszkáinak átmentése folytán került fel a mennyezetre.

A templom 9 x 17 méteres belső terében 310 ülőhely van, mennyezete sík, vakolt. Orgonáját Kerékgyártó János építette 1900-ban nyolc változattal. A templom műemlék jellegű. A 235kg-os harangját Seltenhofer Frigyes öntötte 1892-ben Sopronban, a 130 kg-osat pedig Szlezák László 1923-ban Budapesten. A torony alatt láthatjuk falra festve a két világháború hősi halottainak neveit.

PARÓKIA
A RÁKÓCZI ÚT 5. SZÁM

A napjainkban Kúria néven ismert épület a református templom közvetlen szomszédságában található. Egykor paplakként és parókaiként üzemelt, melyre a homlokzatán elhelyezett emléktábla is emlékeztet.

Az épület a Rákóczi út irányában telekhatárra épült, előkerttel nem rendelkezik, udvara közös a templomkerttel. Az 1924. évi tűzvész idején az épületben égett lelkész és családja emlékét az oszlári lakosok mai napig őrzik.

Az épület jelenleg nem lakott. A történeti településrészen való rendkívül jó elhelyezkedése és eszmei értéke miatt javasolt új funkció adaptálása az épületbe. Alkalmas lehet közösségi épület kialakítására.

Az épület történeti értékén felül eszmei értékekkel is rendelkezik, ezért helyi védelemre javasolt.

MAGTÁR
A PETŐFI ÚT 36. SZÁM

A Magtár a település főutcájául szolgáló Petőfi úton található. Szorosan az utcafrontra épült, elöl és oldalhatáron helyezkedik el. A robosztus épület méreteihez képest kis, filigrán nyílászárókkal rendelkezik.

Napjainkban a településen feleslegessé vált a magtár funkciója, ezért használaton kívül, üresen áll az épület, azonban mind történeti, mind építészeti értékekkel rendelkezik, ezért új funkció adaptálása javasolt az épületbe.

Az épület helyi védettségre javasolt.

FA OSZLOPOS TORNÁCOS LAKÓÉPÜLET

A település napjainkban álló legidősebb lakóépületei. A házak oldalhatárra épültek és hatalmas udvarral rendelkeznek. Ezek a sokszor több mint száz éves épületek jellemzően tornácos kialakítással és fa szerkezetű alátámasztással készültek. Az oldal tornácos és az elöl-oldal tornácos fajtái egyaránt megtalálhatóak Oszláron. Díszes, faragott motívumos fa részletei az oszlopokon és nyílászáróikon egyaránt megjelennek.

Helyi védelemre javasoltak építészeti értékei és finom, kidolgozott részletei miatt.

A fa oszlopos tornácos lakóépület típus bemutatása miatt javasolt a Deák Ferenc út 6. szám, a Rákóczi út 16. szám alatti épület helyi védettség alá vonása.

ÉPÍTETT OSZLOPOS TORNÁCOS LAKÓÉPÜLET

Az épített oszlopos tornácos lakóépületek főként a már átalakított faoszlopos tornácos lakóépületek, de előfordulnak eredendően épített oszloppal rendelkező épületek is. Ezen típusra jellemző, hogy a házak oldalhatárra épültek és hatalmas udvarral rendelkeznek. Jellemzően tornácos kialakítással, az oldal és az elöl-oldal tornácos fajtái egyaránt megtalálhatóak Oszláron. Az igényesen felújított épületek követendő példák, hogyan lehet egy épület történeti értékeit megtartani, mégis a jelen kor elvárásainak és igényeinek megfelelően átalakítani és felújítani. Ezen épületek karbantartása, állagmegőrzése folyamatos. Az oszlopok cseréje már évtizedekkel ezelőtt megtörtént, így lassan ez a típus is saját történeti értékkel és hagyománnyal bír.

A fent említett típusú lakóépületek igényesen kialakított és régi hagyományokat őrző mintapéldái helyi védelemre javasoltak, mint pl. a Kossuth út 22., a Bocskai út 15., a Rákóczi út 12 és 20. alatti épület.

„KÓDIS” ÁLLÁSOS LAKÓÉPÜLET

A „kódis” állásos épülettípus jellemző a Oszlárra, azonban a legtöbb ezen beépítési mód szerint épült lakóépületnél vagy az átalakítások során beépítették a „kódis” állást, vagy eredetileg beépítve került kialakításra, amivel veszített az értékéből.

A beépítési mód helyi védelemre javasolt, az egyedi épület kialakítási mód ill. beépítési mód lehetőséget biztosít arra, hogy az első udvart külön válassza a hátsó udvarrésztól. Ez a településre jellemző hosszú, elnyúlt telkeknél még inkább fontos, főként az udvar különböző funkcióját szem előtt tartva. (első rész lakózóna, hátsó rész mezőgazdasági zóna)

Ezen típusú lakóépületek igényesen kialakított és régi hagyományokat őrző mintapéldái helyi védelemre javasoltak. A „kódis” állásos lakóépület típus bemutatására javasolt a Petőfi út 14. szám alatti épület helyi védettség alá vonása.

DEÁK FERENC ÚT 6. SZÁM

Az épület első és oldalsó tornáccal rendelkezik. Eredeti faragott fa oszlopai és nyílászárói jó állapotban vannak. Tetőfedése pala. Homlokzati vakolt felülete visszafogott halvány sárga színűre lett festve. Fa nyílászárói festett barna színűek. A szimmetrikusan elhelyezett két osztású középre helyezett két ablak a választott barna színének és visszafogott faragású díszített tokszerkezetének köszönhetően kitüntetett helyzetbe kerülnek az utcai homlokzati fronton. Udvara rendezett, füvesített. Az épület szép példája a település történeti épülettípusának.

RÁKÓCZI ÚT 16. SZÁM

Az igényesen karbantartott épület első és oldalsó tornácos. Eredeti faragott fa oszlopokkal és fedélszerkezettel rendelkezik. Tetőfedése piros cserépfedés, mely illeszkedik a történeti településrész arculatába. Homlokzati vakolt felülete visszafogott halvány sárga színűre lett festve, amin domború sorminta található, mely finom térbeli mozgásának köszönhetően gyönyörű árnyékot vet az épület homlokzatára. Utcai frontra szimmetrikusan elhelyezett 2 db két osztású fa nyílászárója festett fehér. Udvara rendezett, füvesített. A takaros ház típus példája a település történeti épülettípusának.

KOSSUTH ÚT 22. SZÁM

Az igényesen felújított épület első és oldalsó tornácos. Telekhasználatánál megfigyelhető, hogy a széles telekből adódóan a lakóépület és a melléképület is az utcai telekhatárra tájoltan helyezkedik el. Tetőfedése piros cserép, mely illeszkedik a település arculatába. Homlokzati vakolt felülete és oszlopai visszafogott halvány narancssárga színűrek, míg az oszlop fejezetek fehérek. Utcai homlokzatra szimmetrikusan 2 db két osztású fehér festett fa nyílászáró lett elhelyezve. Udvara rendezett, füvesített. Az épület típus példája a régi történeti épületek igényes felújításának.

BOCSKAI ÚT 15. SZÁM

Az igényesen felújított épület első és oldalsó tornácos. Telekhasználatánál megfigyelhető, hogy a hosszú telek adottságait szem előtt tartva, a lakóépület mögött sorolva helyezkednek el a melléképületek. Ez a beépítési mód az esetleges bővítéseknél is használható. Tetőfedése piros cserépfedés, ami a természetes színével a település arculatába illeszkedik. A vakolt homlokzati falfelületek és oszlopok világos pasztell barnák. Az épület utcai főhomlokzatának közepére helyezett barnára festett két osztású nyílászárók kerültek. A karbantartott telken régi gémeskút is helyet kapott. Mind az udvaron, mind a teraszoknál megjelenő növénytelepítés üde színfoltja a teleknek. Kerítése átlátható, könnyen belátást biztosít az igényes épületre és udvarra, markáns oszlopai mégis karakteresen meghúzzák a határt a közterület és a magánterület között, ezért követendő példa.

RÁKÓCZI ÚT 12. SZÁM

Az épület első és oldalsó tornácos. A tornácok oszlopsorral és épített korláttal vannak alátámasztva, melyek egyaránt festtt fehér színűek, és festett motívumokkal van ellátva. Tetőfedése piros színű cserépfedés, ami a természetes színével a település arculatába illeszkedik. Homlokzati vakolt felülete fehér színűre lett festve. Nyílászárói festett fehér színűek. A szimmetrikusan elhelyezett kétosztású középre helyezett két ablak visszafogott faragású díszített tokszerkezetű. Udvara rendezett, füvesített. Előkertjébe szőlőlugas található.

RÁKÓCZI ÚT 20. SZÁM

Az épület első és oldalsó tornácos. Telekhasználatánál megfigyelhető, hogy a széles telekből adódóan a lakóépület és a melléképület (nyári konyha) is az utcai telekhatárra tájoltan helyezkedik el. Tetőfedése szürke színű pala. Homlokzati vakolt felülete és oszlopai fehér színűre lett festve. Nyílászárói festett barna színűek. A szimmetrikusan elhelyezett kétosztású középre helyezett két ablak a választott barna színnek, visszafogott faragású díszített tokszerkezetének köszönhetően kitüntetett helyzetbe kerül az utcai homlokzati fronton. Udvara rendezett, füvesített.

PETŐFI ÚT 14. SZÁM

A hosszú paraszthház az utcára merőleges gerincű épület, az épület derekán csatlakozik hozzá a „kódis” állás, az udvart megfelelő arányba felosztva. Beépítési módja védendő. A vályogtéglából készült falazat fehérre van meszelve. A fehér fa nyílászárói és fehér falazata tiszta és rendezett hatást kelt. Tetőfedése piros cserépfedés, ami a természetes színével a település arculatába illeszkedik. „Kódis” állása eredeti állapotú, nyitott. Nem lett utólag beépítve, ez követendő példa.

TISZA-ÖSZLÁR
helység határa
TÉRKÉPE
ártagosítás után.
1865.
CZAKÓ LAJOS MÉRNÖK ÁLTAL.
TISZA - KÜRTH
TISZA

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

OSZLÁR TELJES TERÜLETÉNEK KARAKTERI LEHATÁROLÁSA

JELMAGYARÁZAT

KÜLTERÜLET

- MEZŐGAZDASÁGI
- ERDŐ
- MEZŐGAZDASÁGI JELLEGŰ IPARI
- TISZA
- ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT
- TÁJKÉPVÉDELMI ÖVEZET

BELTERÜLET

- TÖRTÉNETI
- ÁTALALAKULÓ
- TELEPÜLÉSKÖZPONTI
- CSALÁDIHÁZAS LAKÓ
- BELTERÜLETI HATÁR
- TELEPÜLÉS HATÁR

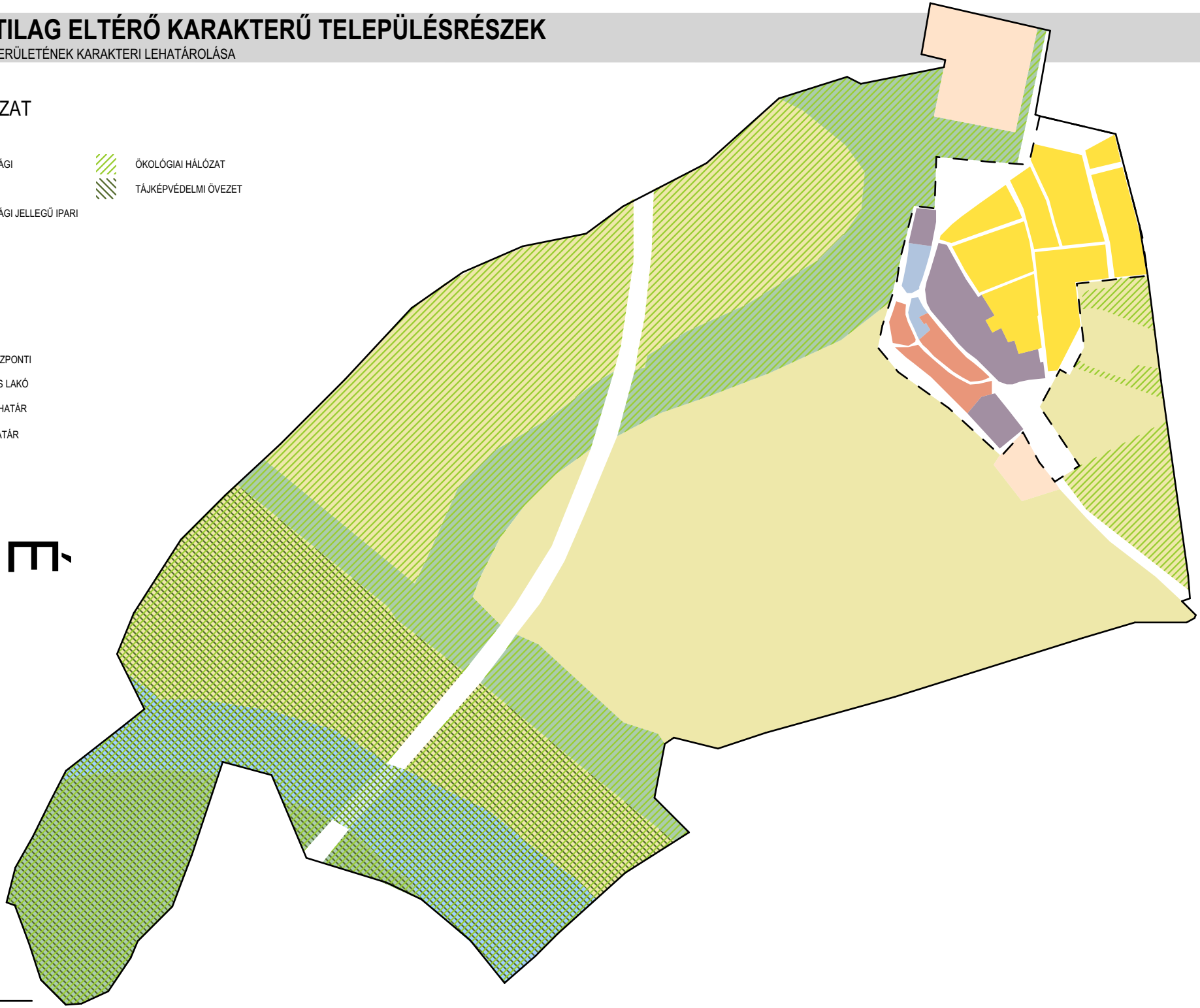

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

OSZLÁR BELTERÜLETÉNEK KARAKTERI LEHATÁROLÁSA

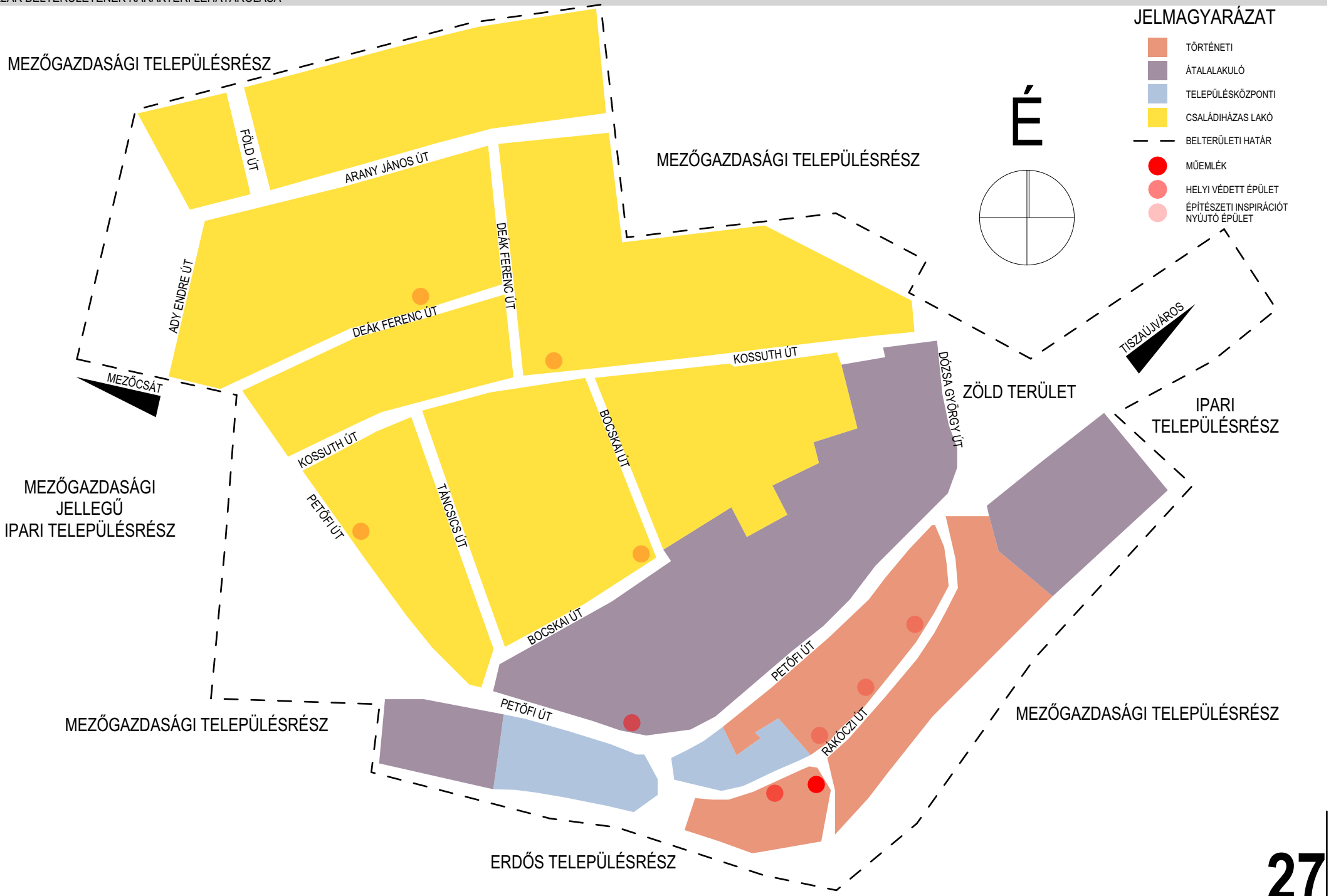

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

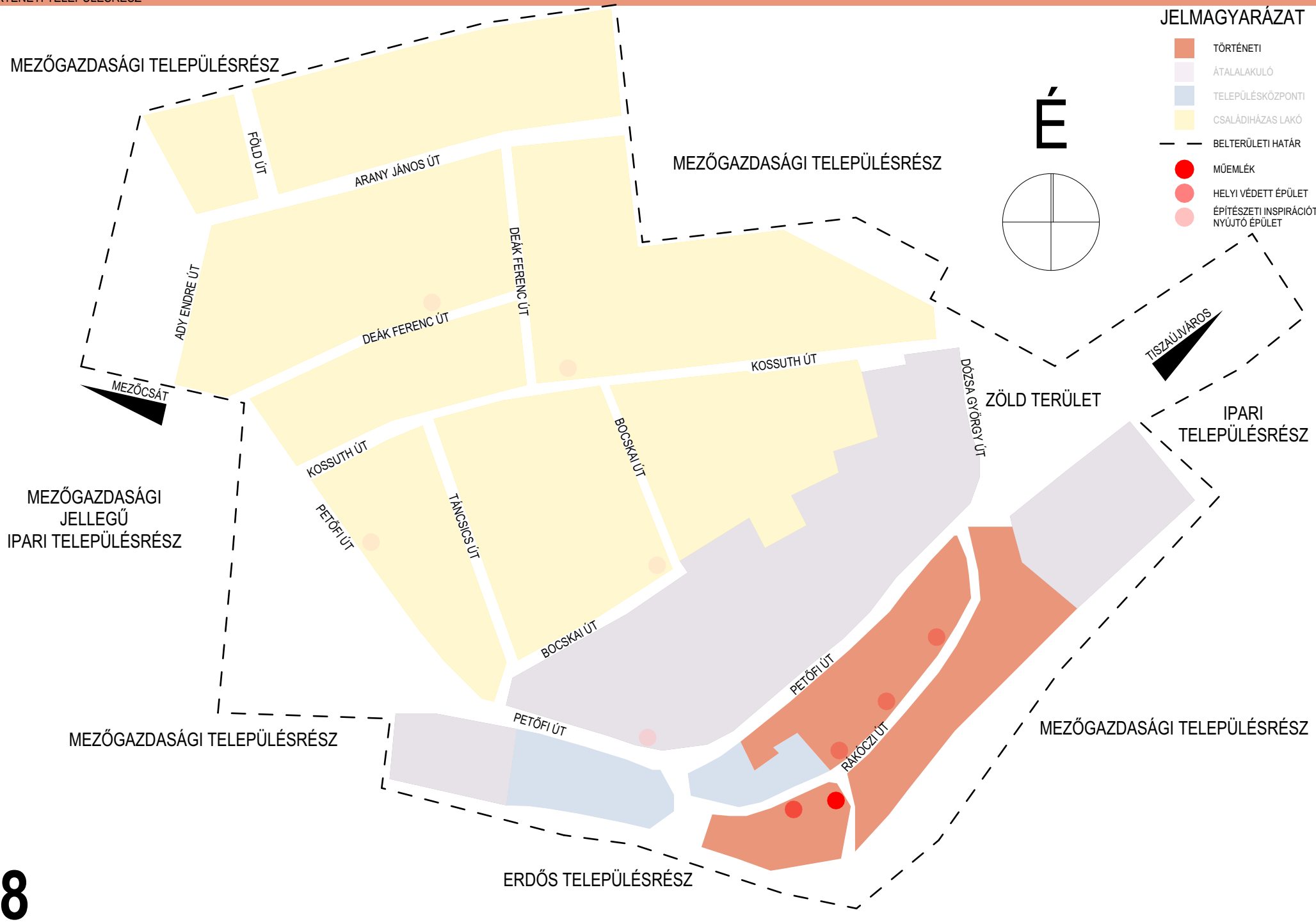

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Történeti településrésznek a Rákóczi út és a Petőfi út keleti vonulata tekinthető. Évszázadok alatt az itteni épületek és telkek folyamatosan változtak, azonban a jelenlegi állapot is több százéves telkeket és épületeket tükröz. Ezen településrész a község legidősebb része. A sűrűn beépült terület erős építészeti arculattal és hagyományokkal rendelkezik.

A településrész épületeinek funkciója főként lakóépület, de itt található a 200 éves református templom és a helyi óvoda is.
Telkeikre jellemző, hogy azok rövidek, de szélesek. Az épületek oldalhatáron álló beépítési módúak. Az utcafrontra helyezett kisebb, földszintes, egyszerű tömegű és tetőformájú épületek jellemzik. Az utca vonalára merőlegesen elhelyezett hosszúházak jellegzetessége az oldal illetve oldal és elöl tornác. Vakolt homlokzatuk visszafogott, semleges színű. Az élénk színek döntően nem dominálnak. Kertjeik, udvaruk gondozott. Kerítésük nyitott, áttekinthető. Keskeny utcáit zöld sáv, illetve zöld fasor jellemzi.

Igény és építési kedv mutatkozik a meglévő, jellegzetes háztípust képviselő épületek felújítására, bővítésére, átalakítására. (Ezen felújításokra az egységes településképi arculat megőrzése érdekében jelen kézikönyv külön ajánlást tesz a későbbi fejezetben.)

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

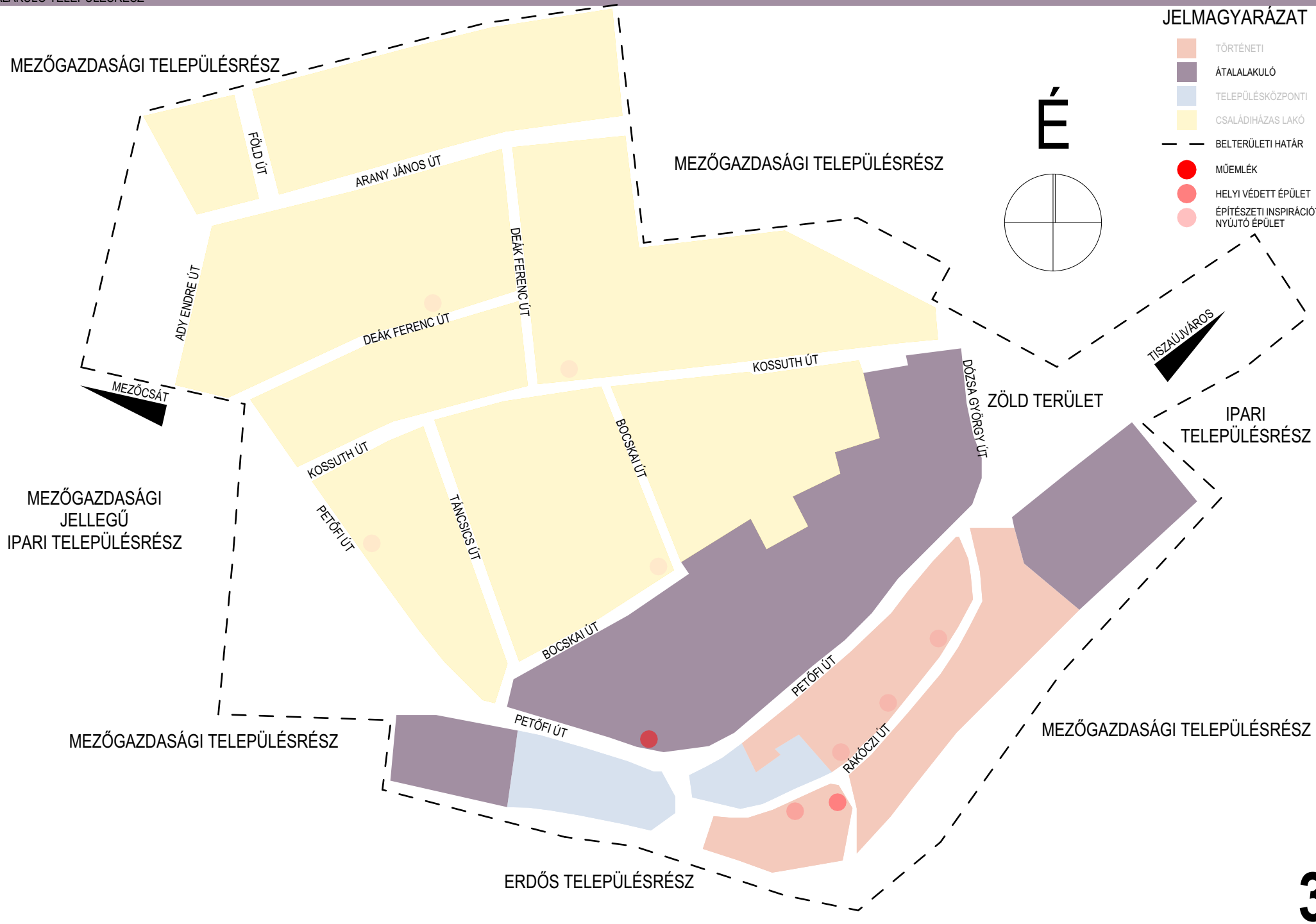

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

Az átalakuló településrész a fő utca - Petőfi út - északi oldala. Funkcióját tekintve főként lakóövezet, azonban javasolt új intézmények telepítésénél ezen területen a meglévő épületek falhasználásával létesíteni őket.

Átalakuló településrész, mivel már az első katonai felmérés szerinti térképen is a település lakott részéhez tartozott, de jelenleg ezen a részen található épületek az évszázadok alatt változtak. Ezért nem sorolhatóak a történeti településrészhez. Ezen területen már nem található meg a történeti telek szerkezet, beépítési mód, tömegformálás. A hajdani keskeny telkek több helyen összevonásra kerültek, az egykori hagyományos lakókörnyezeti telekhasználat már nem figyelhető meg. Sok épület bontásra került, amelyek nem kerültek pótlásra, így az utcakép arányaiban megváltozott.

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

TELEPÜLÉSKÖZPONTI TERÜLETRÉSZ

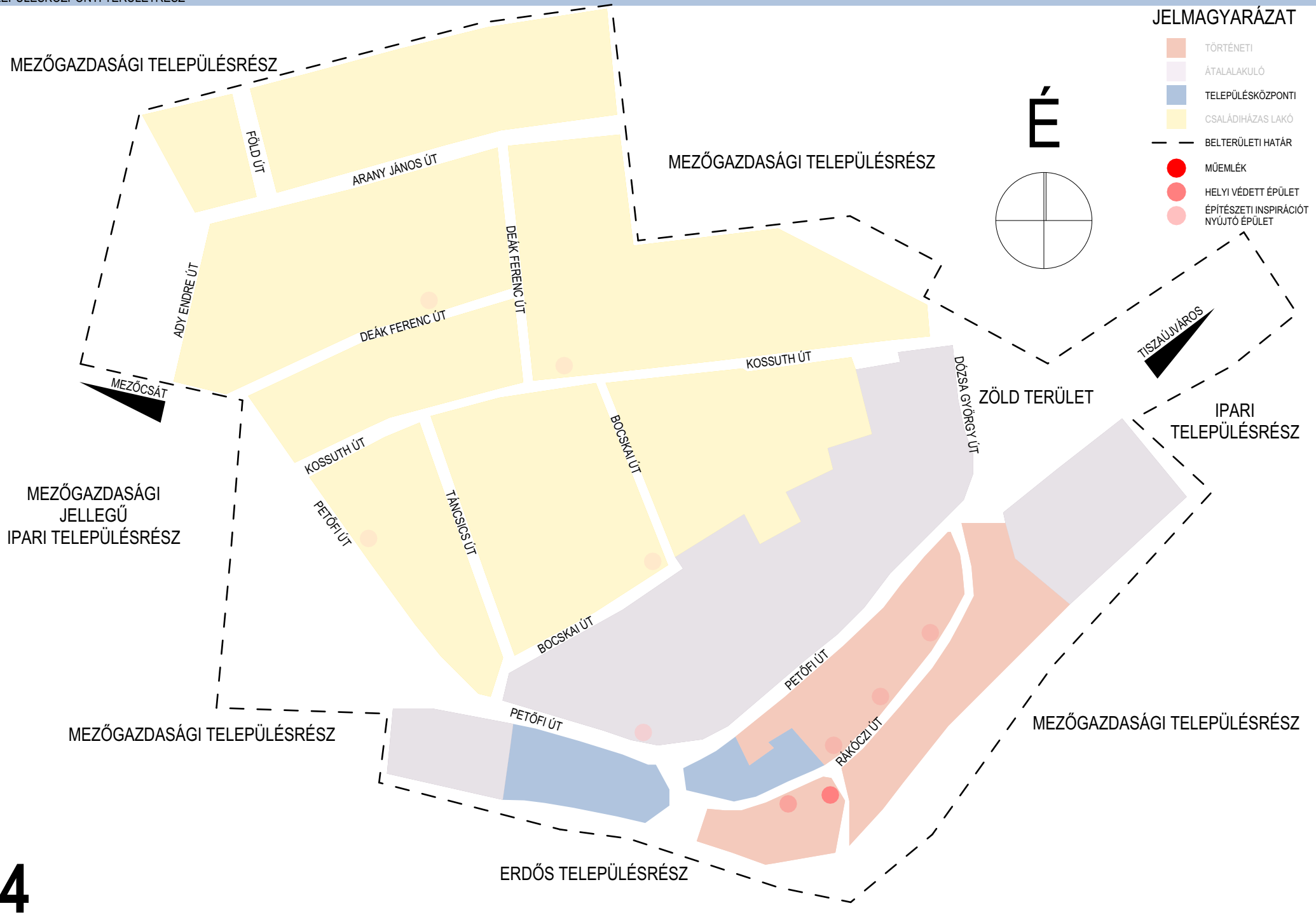

TELEPÜLÉSKÖZPONTI RÉSZ

Településközponti résznek a település fő utcája - Petőfi út - középső szakasza tekinthető. Ezen településrészen található a községháza, a művelődési ház, a katolikus templom, az orvosi rendelő, a bolt, a presszó, valamint néhány lakóépület.

Oszláron ez a településrész tekinthető a közösségi élet színterének. A településrész képe meglehetősen vegyes képet mutat, új építésű és átalakított épületben elhelyezett intézmények egyaránt találhatóak.

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ RÉSZEK

TELEPÜLÉSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

CSALÁDIHÁZAS LAKÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

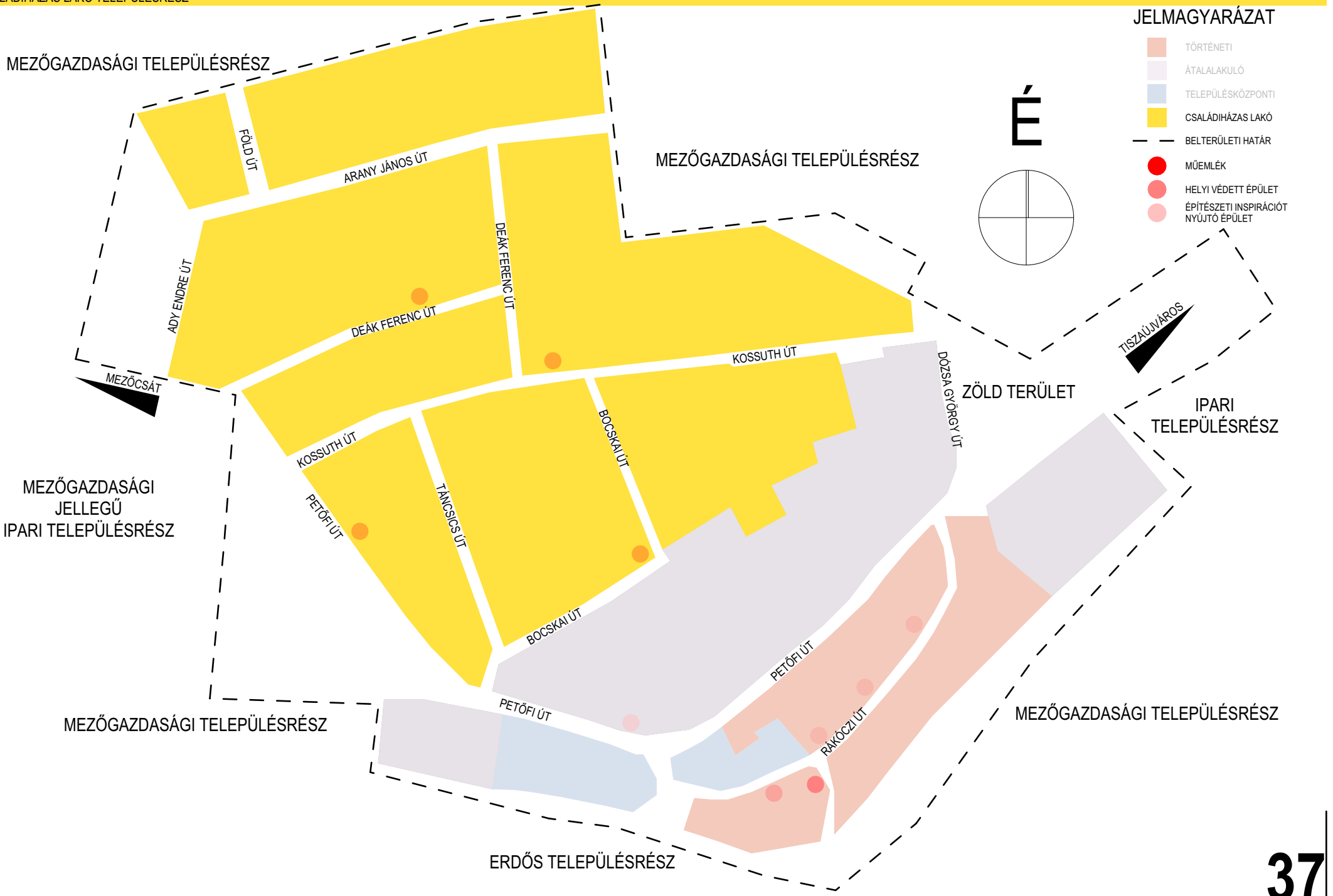

CSALÁDIHÁZAS LAKÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

A lakó településrészhez tartozik az új beépítésű terület, ami a XX. században újonnan épült. Ide tartozik a Kossuth, a Táncsics, a Bocskai, a Deák Ferenc, az Arany János és az Ady Endre út. Funkcióját tekintve főként lakóövezet. Hosszú, keskeny telkek jellemzik. Az úgynevezett szalagtelkek első, utcafronti részén alakult ki a lakózóna, ahol a lakóépület, nyárikonyha és kiskert, míg a telek hátsó részén gazdasági zóna található, ahol gazdasági épületek és hatalmas veteményeskert található. A gazdasági zóna alkalmas állattartásra és növény termesztésre egyaránt. A telkek szélessége lehetővé teszi, hogy a 2 épület között a hátsó kert megközelíthető legyen mezőgazdasági gépekkel. Ezt a ritkább beépítési szövet teszi lehetővé.

Településarculati szempontból ebben a településrészben megtalálható a történeti településrészre jellemző régi tornácos épülettípus, valamint a 60-as, 70-es éveket idéző „kockaházak” ill. az újabb korok építészeti „szokásait” tükröző épületek egyaránt.
Az épületek oldalhatáron álló beépítési módúak. Utcafrontra helyezett kisebb, földszintes, egyszerű tömegű és tetőformájú épületek jellemzik. Az utca vonalára merőlegesen elhelyezett hosszúházak is találhatóak a területen. Vakolt homlokzatuk visszafogott, semleges színű. Az élénk színek döntően nem dominálnak. Kertjeik, udvaruk gondozott. Kerítésük nyitott, áttekinthető. Keskeny utcáit zöld sáv, illetve zöld fasor jellemzi.

Igény és építési kedv mutatkozik a meglévő, jellegzetes háztípust képviselő épületek felújítására, bővítésére, átalakítására. (Ezekre az egységes településképi arculat megőrzése érdekében jelen kézikönyv külön ajánlást tesz a későbbi fejezetben.)

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

CSALÁDIHÁZAS LAKÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

OSZLÁR KÜLTERÜLETÉNEK KARAKTERI LEHATÁROLÁSA

JELMAGYARÁZAT

KÜLTERÜLET

- MEZŐGAZDASÁGI
- ERDŐ
- MEZŐGAZDASÁGI JELLEGŰ IPARI
- TISZA
- ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT
- TÁJKÉPVÉDELMI ÖVEZET

BELTERÜLET

- TÖRTÉNETI
- ÁTALALAKULÓ
- TELEPÜLÉSKÖZPONTI
- CSALÁDIHÁZAS LAKÓ
- BELTERÜLETI HATÁR
- TELEPÜLÉS HATÁR

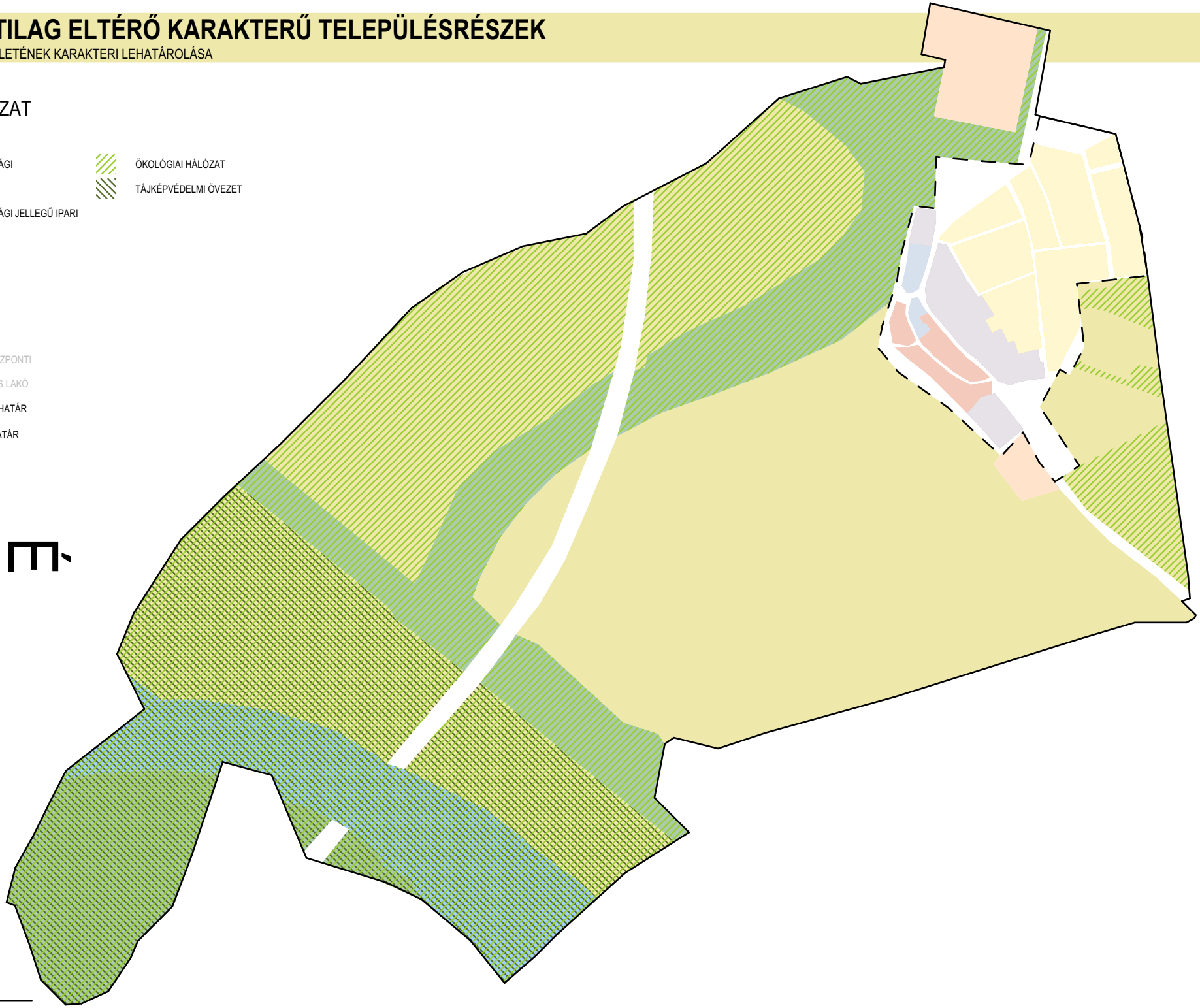

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

MEZŐGAZDASÁGI TELEPÜLÉSRÉSZ

Oszlár mezőgazdaságilag aktív település. Nem csupán a belterületén, hanem a külterületeken is találhatóak mezőgazdasági haszonnövények számára fenntartott terület. Külterületeinek nagy részét szántóföldjei teszik ki.

MEZŐGAZDASÁGI JELLEGŰ IPARI TERÜLETRÉSZ

A helyi mezőgazdasági tevékenységhez szorosan kapcsolódó iparterületek közvetlenül a település belterület-külterület határán helyezkednek el.

ERDŐS TELEPÜLÉSRÉSZ

Oszlár területén zárt erdő a Holt-Tisza partján alakult ki. Az erdő uralkodó fafajtája a nyár és a fűzfa.

ARCULATILAG ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

Oszlár

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ ÉPÍTÉSI TEVÉKENYSÉG MEGKEZDÉSÉHEZ

- IGÉNYEK MEGFOGALMAZÁSA

  Legelőször fel kell mérnünk saját anyagi lehetőségünket, valós igényünket. Ezek alapján össze kell állítani egy építési vagy átalakítási, bővítési programot, melyben a fontos és alapvető igényszintet rögzítjük, mint pl. épületnagyság, szobaszám, helyiséglista stb. . Ki kell emelni a számunkra fontos tervezési szempontokat, mint pl. akadálymentesség, többgenerációs lehetőség, okos otthon, passzívház, ökoház.

- TELEK KIVÁLASZTÁSA ÚJ ÉPÍTÉS ESETÉBEN

  Kiválasztjuk az álmainknak, anyagi lehetőségünknek és az előzetes egyeztetések szerinti ideális telket. (Ennek tükröznie kell az előbbiekben felsorolt szempontok ideális összhangját) Ha módunk van, akkor olyan telket válasszunk, amelynek környezete ill. a környező házak - a meglevő épületállomány - nagyságrendje, megjelenése harmonizál az általunk elképzelt, megvalósítandó telekhasználattal ill. épület megjelenéssel.

- ÉPÍTÉSZ VÁLASZTÁSA

  Anyagi lehetőségünk szerint, valamint az építész referenciái alapján választunk egy számunkra ideális építészt. Akivel megbeszéljük igényeinket, és közösen felmérjük a reális lehetőségeket.

- TERVEZÉS

  Fontos tervezési szempontok a jó telepítés, a jó tájolás, a jó arányok megtalálása, a megrendelő számára ideális alaprajzi elrendezés, és a környezet figyelembe vétele.
  Az építész az előzetes egyeztetések alapján koncepció tervet készít, melyben több lehetséges megoldást kínál. A megfelelő terv kiválasztása utána terv tovább tervezésre kerül, mely során a megbízó és az építész folyamatos kapcsolatban vannak, és egyeztetnek egymással.
  Fontos, hogy se az építész se a megbízó ne akarjon kirívó, a környezetéből kitűnő és azt elnyomó épületet. Ajánlott felhasználni és beépítenie a településre, és annak környékére jellemző és karakteres vonásokat, hagyományokat, természetesen ezt az adott kor lehetőségeit kihasználva az új technológiákkal, elemekkel vegyítve.
  Oszláron a szélesebb telkeknél szerencsés egy szélesebb oldaltornác vagy fedett terasz létesítése, amely a hagyományos lakókörnyezetű házak elemeinek alkalmazásával állandóságot és átmenetet teremt a mai épületekkel.

- KIVITELEZÉS

  A kész tervek elkészülése után vigyázzunk arra, hogy megfelelő kivitelezőt bízzunk meg az építéssel. Egy igényesen megtervezett jó épületet is el lehet rontani hanyag és hozzá nem értő munkaerő bevonásával.
  Anyagi körülményünknek és a környezetnek megfelelő alapanyagokat válasszunk. Arra azonban vigyázzunk, hogy az olcsó alapanyag nem egyenlő a rossz minőséggel. Költséghatékonyan is lehet igényes és szép házat építeni.

TELEPÍTÉS

Az épület lehelyezését minden esetben a funkció és a rendelkezésre álló telekméret befolyásolja. Az épületek telken való elhelyezésénél figyelembe kell vennünk a helyi előírásokat, szabályzatokat, a terep és talajadottságokat, a tájolást, a benapozást, a szélirányt, a megközelíthetőséget gyalogosan és gépjárművel egyaránt és a bővíthetőség lehetőségét. Az épület meg- és felosztja a telket, így az épületet úgy kell lehelyezni, hogy a kialakult telekrészleteket ideálisan és rendeltetésszerűen tudjuk használni. Figyelni kell arra, hogy egy új épület a szomszédoknak semmilyen kárt se okozzon (kilátás zavarása, beárnyékolás, stb.)
Oszlárra két telepítésimód jellemző. Döntően az oldalhatárra telepített, az utcára merőlegesen tájolt épületek lehelyezése jellemzi, azonban előfordul szabadonálló beépítés is.

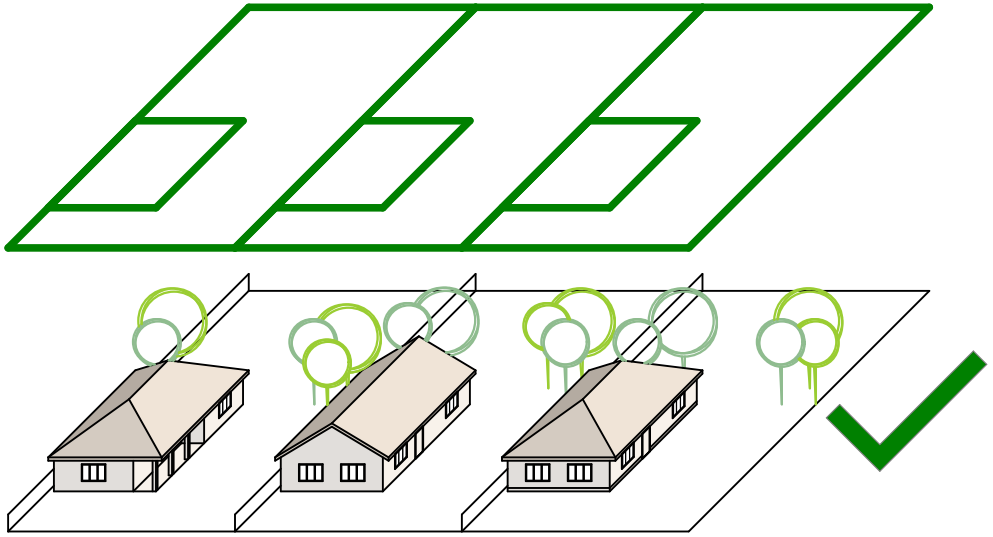

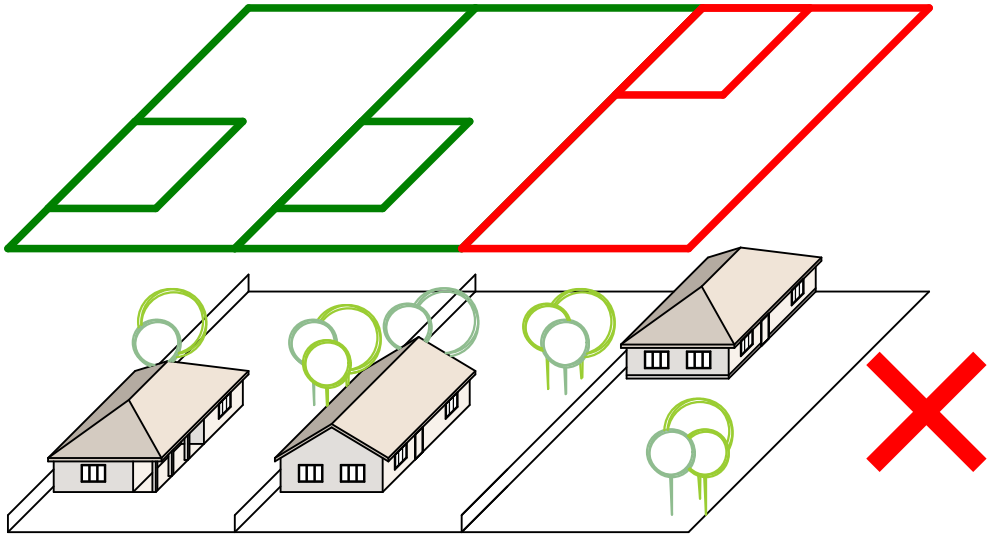

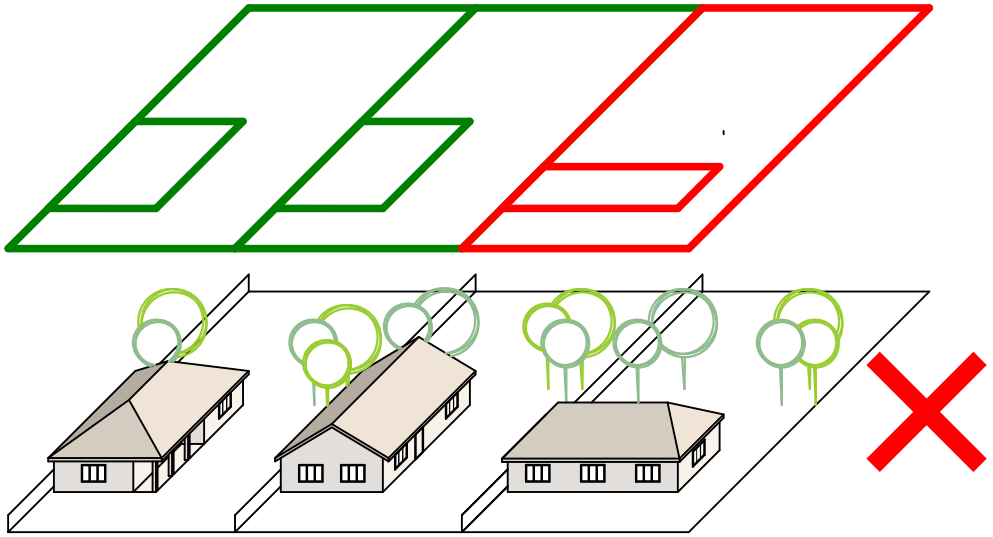

MAGASSÁG, TÖMEGFORMÁLÁS

A településrészre jellemzőek az egyszerű alaprajzú, földszintes épületek. Az egységes arculat érdekében a nagyméretű ill. tömegében vagy tetőformájában bonyolult épületek kialakítása nem javasolt. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a település karakterébe.

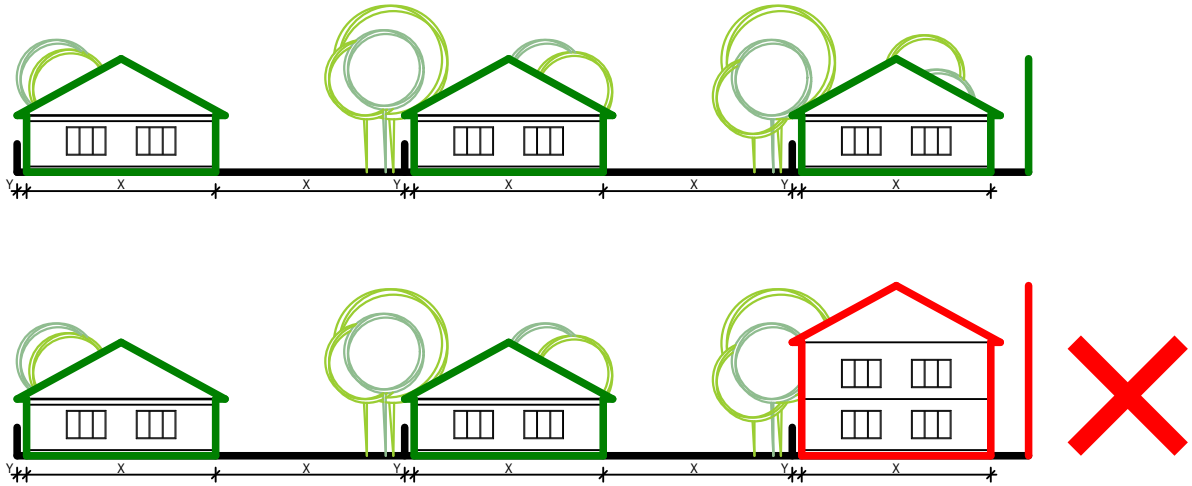

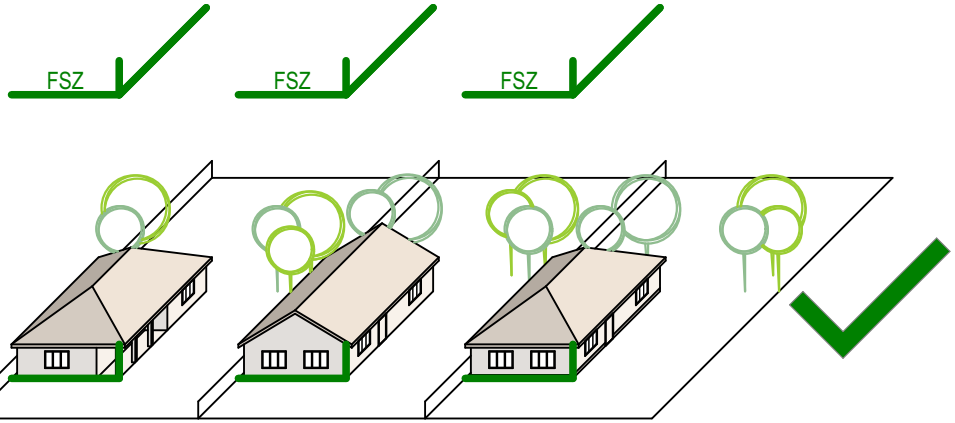

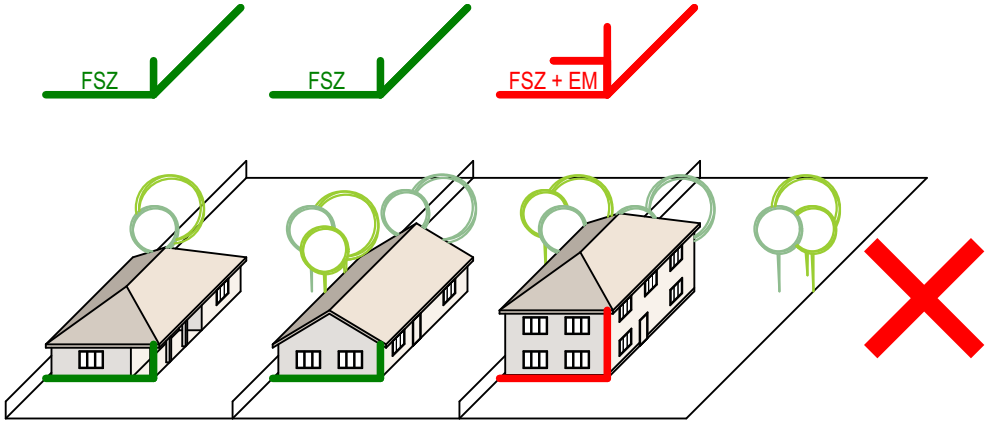

TORNÁC

A településrészre jellemző az udvarra nyíló oszlopokkal alátámasztott tornác alkalmazása. A tornácnak számtalan előnye ismert, nyáron a tűző nap, a meleg ellen, de a viharok, esők ellen is védelmet nyújt, télen pedig a hóval, a széllel szemben óvja a belső helyiségeket. A tornácok szépségének talán legfontosabb titka a fény-árnyék hatás, a homlokzat plasztikájának növelése, ami az építészet eszköztárának fontos részévé teszi.

A mai családi házak esetében is élhetünk e rendkívül praktikus megoldással, mindazonáltal a település hagyományait és értékeit is követi.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK), HOMLOKZATKÉPZÉS

A településre jellemző a természetes földszínekhez közelítő - barnás, sárgás, drappos stb. - színek használata.

Tetőfedésnél javasolt az égetett agyagcserép fedés. Kerülendő a mintázott, nem természetes színű vagy antikolt cserepek használata, valamint az egyéb anyagú héjazatok alkalmazása. (pala, fémlemez, bitumenes zsindely)

Homlokzataikra jellemző a vakolt felület, javasolt ezt alkalmazni új építésű épületnél és felújításnál egyaránt. Kerülendő a túldíszített, túlszínezett homlokzatkialakítás, a sokféle anyag használata, a homlokzat inkább visszafogott anyaghasználatával és harmonikus arányaival hasson a szemlélőre a „kevesebb több” elvei alapján. Az „elbonyolított” épület hamar elveszíti érdekességeit, értékeit, és zavaróan hathat a nyugodt, tiszta településképben.

A településre jellemző a visszafogott, harmonikus színek használata. Javasolt ezen színek alkalmazása. Kerülendő a rikító, harsány színek használata minden szerkezet esetében.

A településre jellemző a díszítő motívumok használata a homlokzati síkon. Ezek a motívumok a különböző épületeken különböző méretben, formában és kivitelben fordulnak elő, mégis összességében egységes képet mutatnak. Új épület tervezésekor ezen motívumok használata erősítheti a település arculatába és karakterébe való illeszkedést.

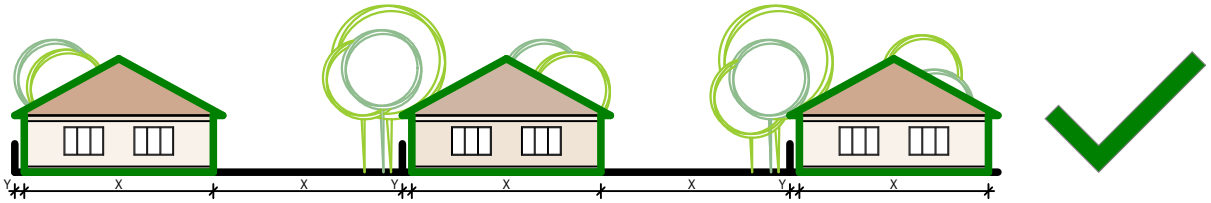

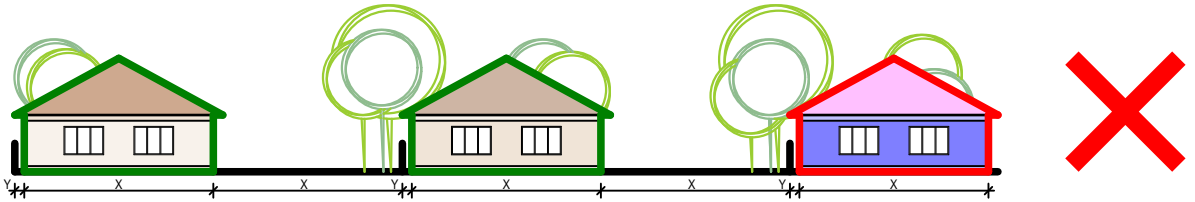

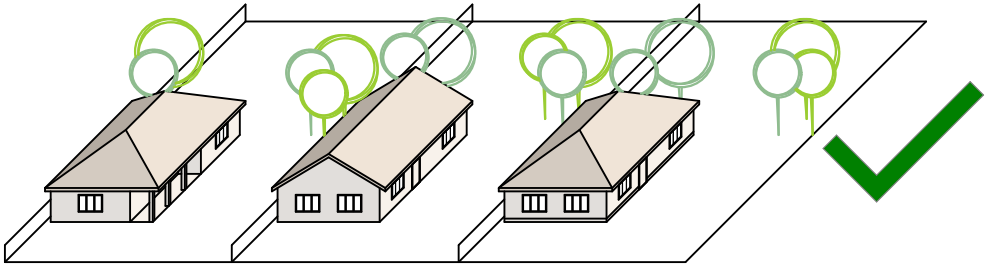

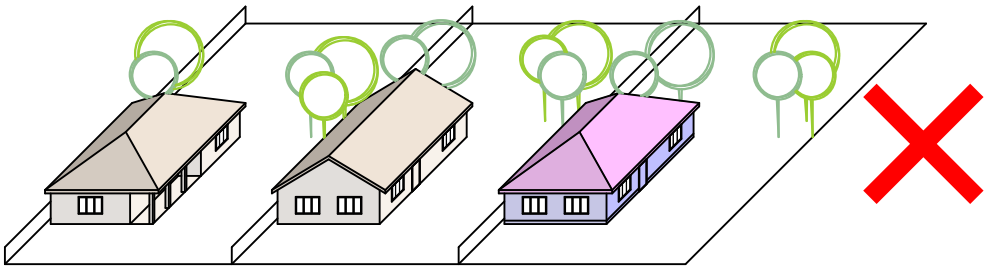

KERÍTÉS

A kerítés egyszerre választ el és teremt kapcsolatot a külső közterülettel és a belső magánterülettel, intim szférával.

A településre jellemző az egyszerű, hagyományos áttört léckerítés és a kovácsoltvas szerkezetek használata. Javasolt az áttekinthető, a házakra belátást engedő kerítések használata.

Nem javasolt a zárt, tömör kerítések alkalmazása. Az tömör bádogkerítések, vagy a nádfonattal ellátott, belátást nem engedő kerítések idegenül hatnak a településen, és zavaró az egységes arculat és karakter kialakulásában, ezért kerülendők.

Tömör kerítés alkalmazására csak a funkcióból adódóan vagy a főutca egy-egy szakaszán kialakítandó hangsúlyok esetében kerüljön sor.

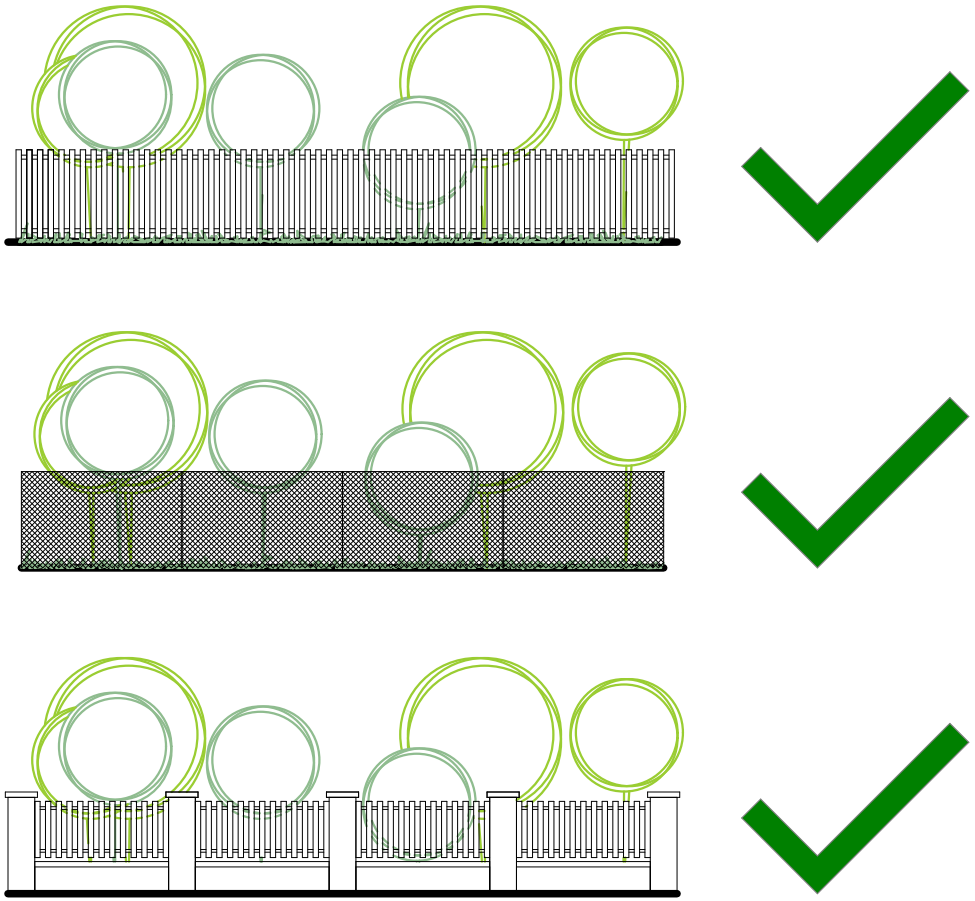

KERT

A kert kapcsolatot teremt az épített környezet és a természet között, annak változása tetten érhető, hiszen minden évszakban más és más arcát mutatja. Fontos, hogy a kertalakítás során az épület és a kert stílusa, hangulata harmóniában, összhangban legyen. Elsődlegesen tehát az épület stílusához, üzenetéhez illeszkedő kertépítészeti megoldásokat célszerű alkalmazni.

Oszlár települést gondozott kertek jellemzik, amelyek nem csupán védelmi, de díszítő szerepet is ellátnak. A szemlélő számára a telkek látható részei az előkert és oldalkert. Célszerű az épületek elé, az előkertben lágyszárú növények telepítése, melyek alacsony méretűek, így a ki és belátást nem akadályozzák. Érdemes olyan fajokat telepíteni, amelyek nem csak virágukkal, hanem levelükkel, termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetik az udvarokat. Az épületek mellett, mögött fás szárú növények telepítése is megengedett. Régi épületek felújításakor fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására.

NYÍLÁSZÁRÓK

A nyílászárók kialakítása nagyban befolyásolja az épület karakterét, hangulatát.

A szabad nyílások és a tömör falfelületek megfelelő aránya nagyon fontos, hiszen ez adja meg az épület utcára néző, legfőbb karakterét. A nem megfelelő (kisebb vagy nagyobb) nyílászárók elhelyezése idegenül hathat az egységes utcaképben. Anyagát tekintve javasolt a fa nyílászáró használata. Az utólag felszerelt redőnytokok kerülendők, helyettük rejtett árnyékolószerkezet felszerelése javasolt. Az átalakítások során vegyük figyelembe a meglévő nyílászárót, és mind megjelenésében mind kialakításában próbáljunk meg alkalmazkodni hozzá. (Napjainkban már lehetőség van hagyományos szerkezetű, osztású és kialakítású nyílászárók hőszigetelt üvegezésű kivitelben való legyártatására.)

Új ház építésekor célszerű tájékozódni a környéken, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban belesimuljon környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

MOTÍVUMOK

A településre jellemző a motívumok használata. Ezek főként homlokzaton jelennek meg. Felújítás esetén célszerű a meglévő motívumok helyreállítása, vissza festése, építése.

Új épület tervezésénél ajánlott felhasználni a motívumokat akár homlokzaton, mint azt elődeik tették, vagy kerítésen, ablakokon, zsalugátereken is szép képet mutathat.

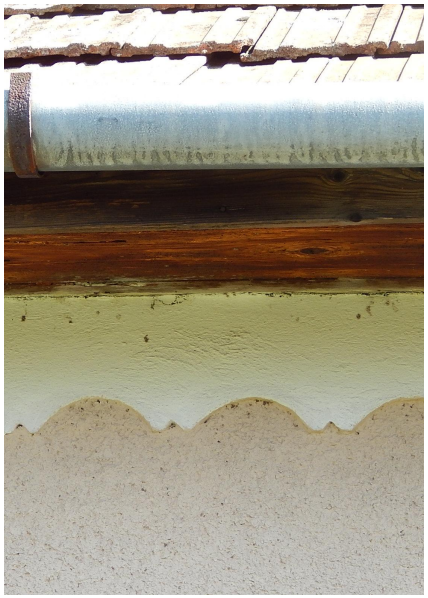
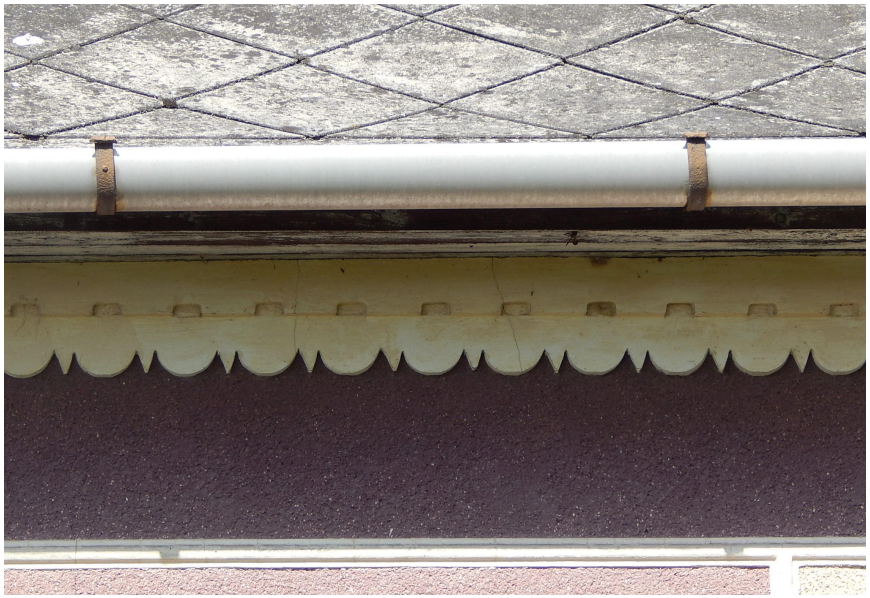

TELEPÍTÉS

A történeti településrészre jellemző az oldalhatárra telepített, az utcára merőlegesen tájolt épületek lehelyezése. Jellemzően az utca vonalától 3-4 méterrel hátra húzva, előkertet hagyva jelennek meg a lakóházak. Az utcára nem merőlegesen telepített, indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott lakóépületek telepítése nem javasolt.

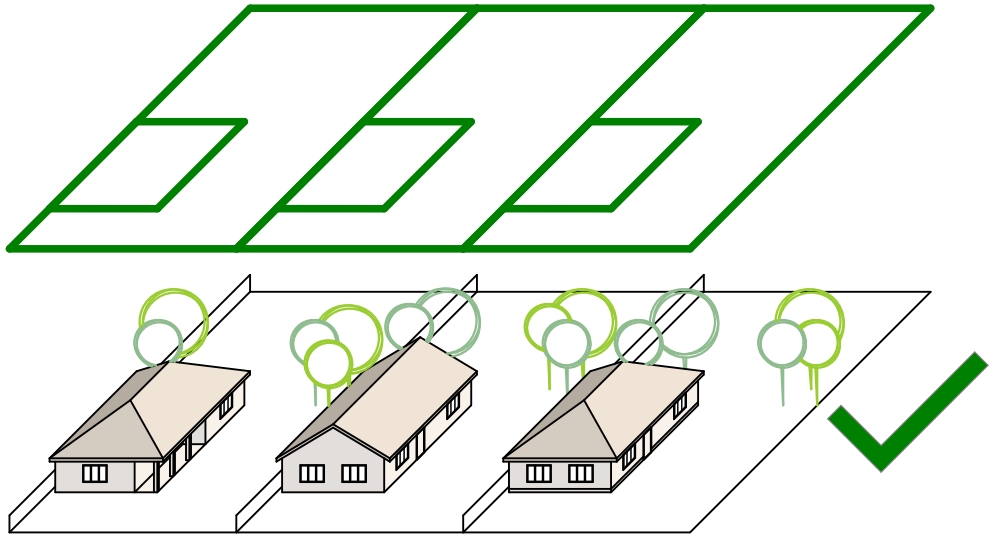

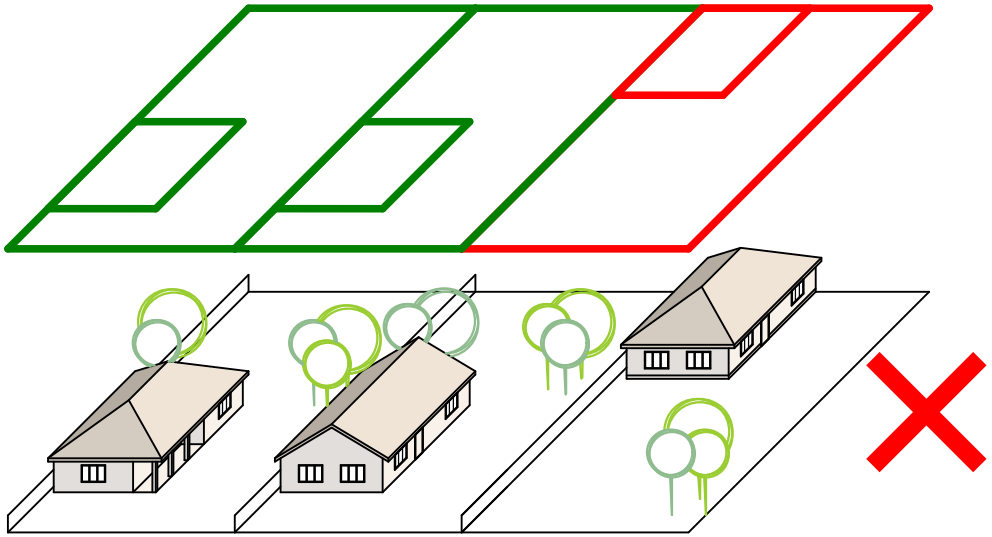

MAGASSÁG, TÖMEGFORMÁLÁS

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a településrész karakterébe.

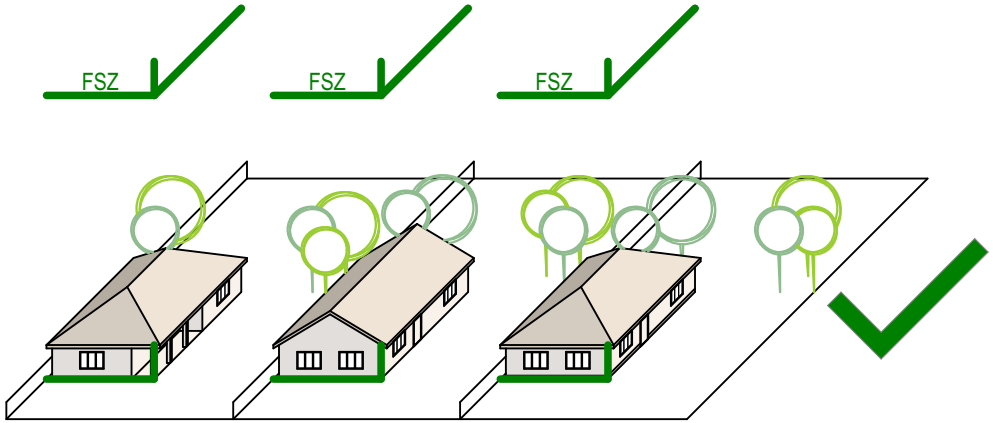

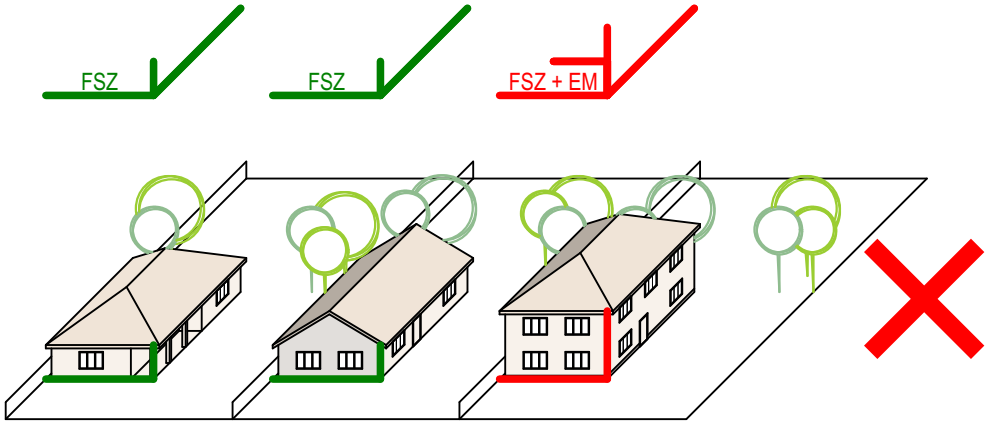

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A történeti településrészre jellemző az utcára merőleges kontyolt nyeregtető, 30-40°-os hajlással. A túl magas - alpesi -, illetve a túl alacsony - mediterrán - hajlásszögű, vagy lapostetős épületek idegenül hatnak ezen a településrészen. Az egységes utcaképet megbontaná, ezért lehetőség szerint kerülendő. A túlzottan tördelt tetőforma is kerülendő.

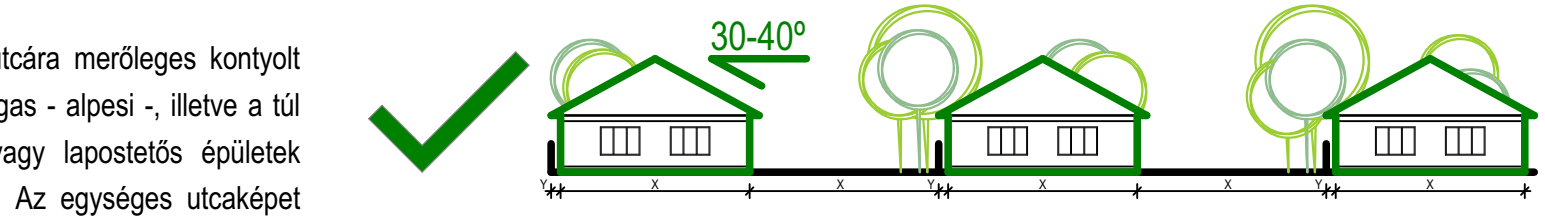

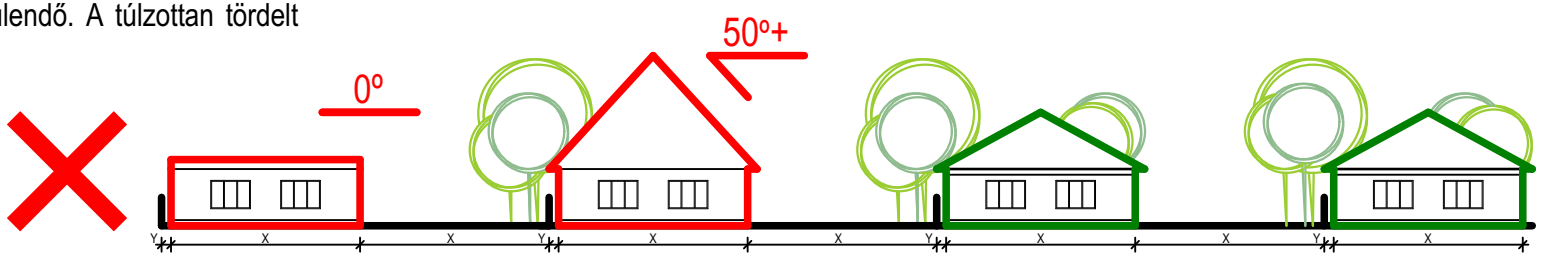

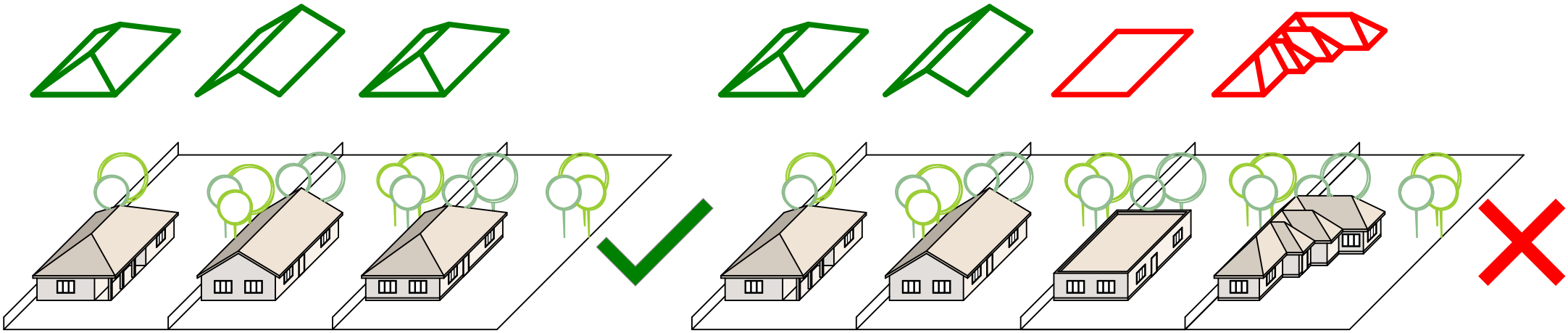

NYÍLÁSZÁRÓK

A történeti településrészen az utcafrontra jellemzően két szimmetrikusan elhelyezett két vagy három osztatú ablak található. (néhol egy szimmetrikusan elhelyezett ablak)

BŐVÍTÉS

A régi épületek nem vertikálisan, hanem hosszanti, horizontális irányba terjeszkedtek. Ez a rendszer lehetőséget nyújt a szakaszos építkezésre és a későbbi bővítésekre. Oszlár történeti településrészében ezen bővítési rendszer használata javasolt. Ha a telekméret engedi, célszerű a földszinti bővítés, ráépítés semmi esetre sem javasolt. Az esetleges vertikális terjeszkedés csak abban az esetben lehetséges, ha az eddig be nem épített padlásterek tetőtérré való átalakítására irányul. Ebben az esetben az új szint nyílászárói semmiképpen ne kerüljenek az utcafronti oromfalra. Az utcaképet legkevésbé megbontó megoldás a tetősíkablakok elhelyezése. Fontos hogy ezen ablakok a tető síkjába kerüljenek elhelyezésre, semmiképpen se új tömegként (kutyaház ablakként) jelenjenek meg.

TELEPÍTÉS

A településközponti részre jellemző a szabadon álló beépítés. Az épület lehelyezését minden esetben a funkció és a rendelkezésre álló telekméret befolyásolja. Ebben a településrészben minden beépítés más és más. Új épület építésekor mérlegelni kell az igényeket és a rendelkezésre álló lehetőségeket, majd azokból a legideálisabbat érdemes választani.

MAGASSÁG, TÖMEGFORMÁLÁS

A településközponti vegyes részre nincs egységes tömegalkotási és magassági irányadó egység. Azonban célszerű a település összképét figyelembe venni és földszintes, egyszerű tömegű épületet tervezni.

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A településközponti részre nincs irányadó tetőforma és tetőhajlás megadva. Javasolt azonban elzárkózni a bonyolult, sokszorosan tördelt tetőktől. Hajlásszögét tekintve a túl magas - alpesi -, illetve a túl alacsony - mediterrán - hajlásszögű, vagy lapostetős épületek idegenül hatnak ezen a településrészen, az egységes utcaképet megbontaná, ezért lehetőség szerint kerülendő.

KERÍTÉS

A közintézmények előtt javasolt a parkosított szabad tér biztosítása, ezen esetben plusz kerítés nem szükséges. Lakóépületeknél javasolt a településre jellemző egyszerű, hagyományos, áttört léckerítés és a kovácsoltvas szerkezetek használata. Javasolt az áttekinthető, a házra belátást engedő kerítések használata.

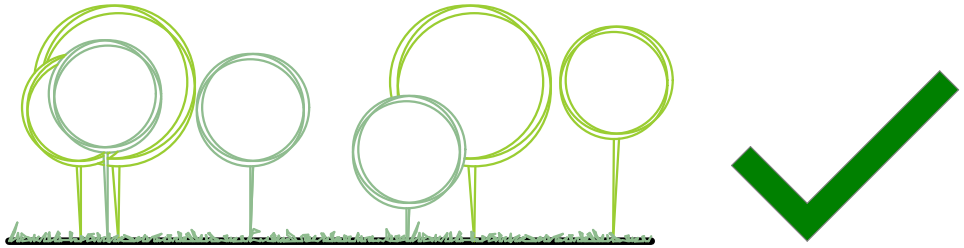

MOTÍVUMOK

A településre jellemző motivumok közintézményeken egyszerűbb alkalmazni. Az egységes használata kialakít egy követendő példát, melyet utána a jövő nemzedéke is alkalmaz majd. Új épület tervezésénél ajánlott felhasználni a motívumokat akár homlokzaton, mint azt elődeik tették, vagy kerítésen, ablakokon, zsalugátereken is szép képet mutathat.

TELEPÍTÉS

A településrészre jellemző az oldalhatárra telepített, az utcára merőlegesen tájolt épületek lehelyezése. Jellemzően az utca vonalától 3-4 méterrel hátra húzva, előkertet hagyva jelennek meg a lakóházak. Az utcára nem merőlegesen telepített, indokolatlanul nagymértékben hátrahúzott lakóépületek telepítése nem javasolt.

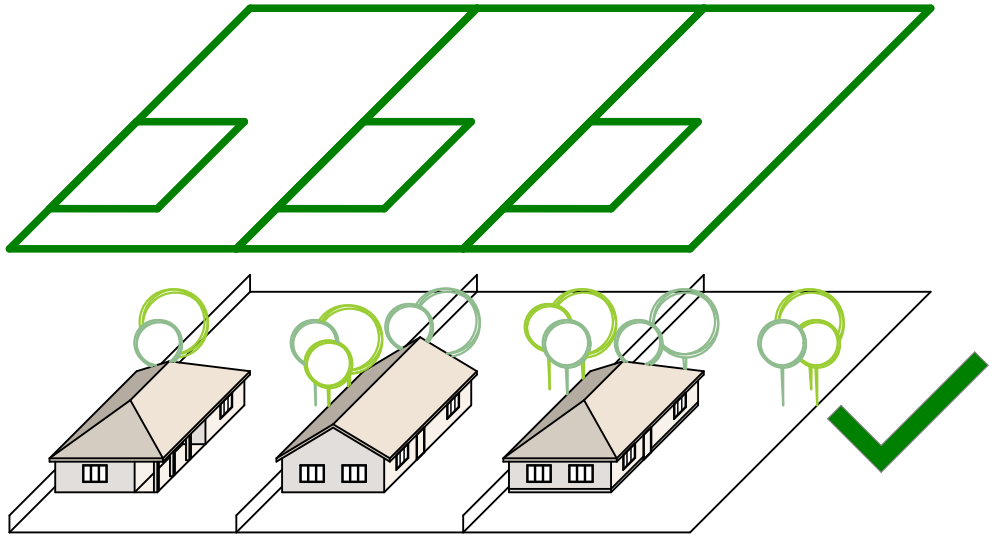

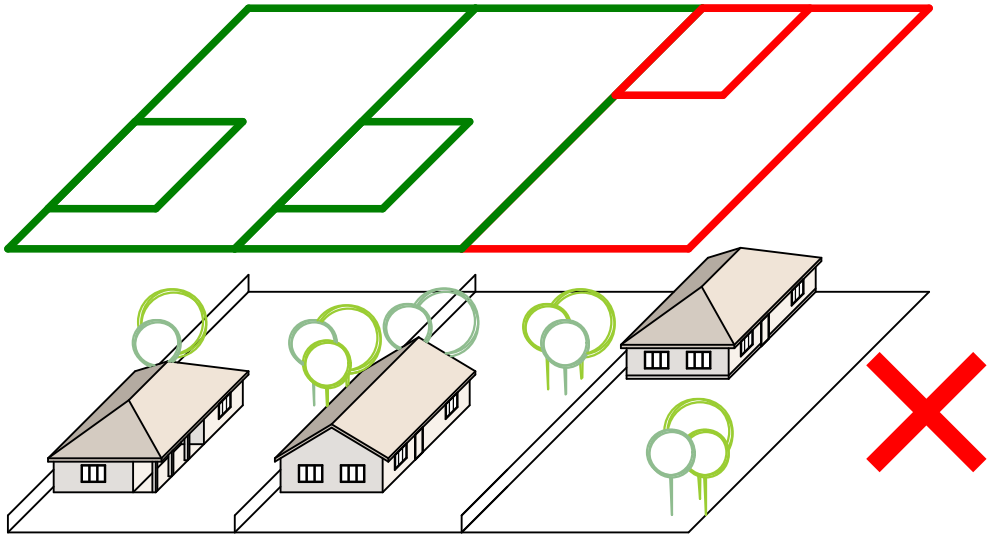

MAGASSÁG, TÖMEGFORMÁLÁS

A településrészre jellemzőek az egyszerű alaprajzú, földszintes épületek. Az egységes arculat érdekében erre figyelni kell. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a településrész karakterébe.

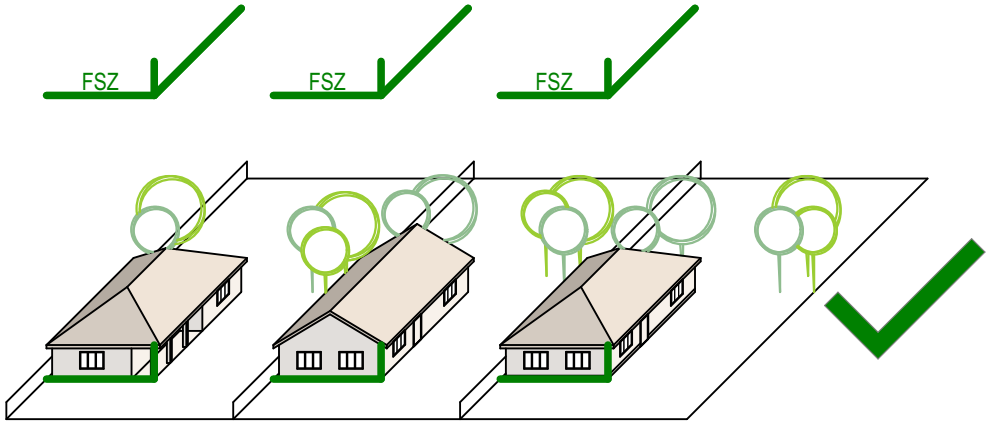

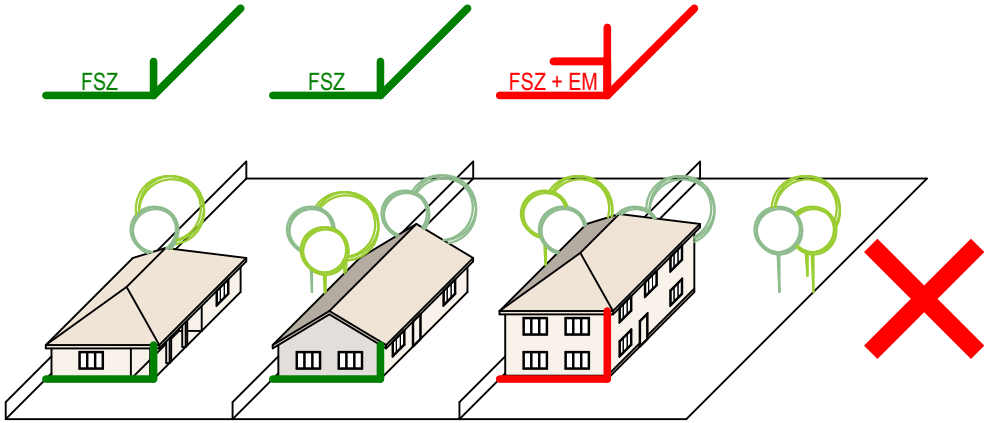

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A településrészre jellemző az utcára merőleges, kontyolt nyeregtető, 30-40°-os hajlással illetve a sátortetős megoldás. A túl magas - alpesi -, illetve a túl alacsony -mediterrán - hajlásszögű, vagy lapostetős épületek idegenül hatnak ezen a településrészen, az egységes utcaképet megbontaná, ezért lehetőség szerint kerülendő. A túlzottan tördelt tetőforma kerülendő.

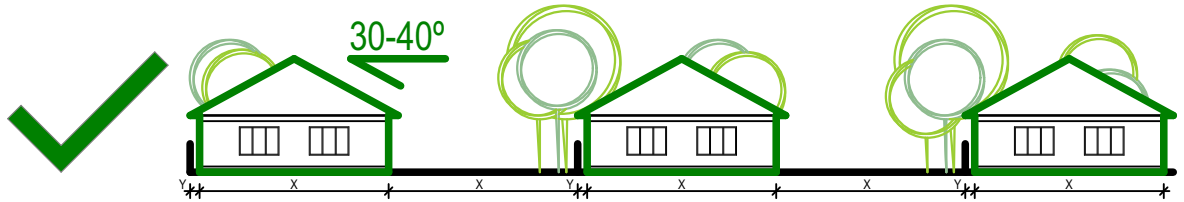

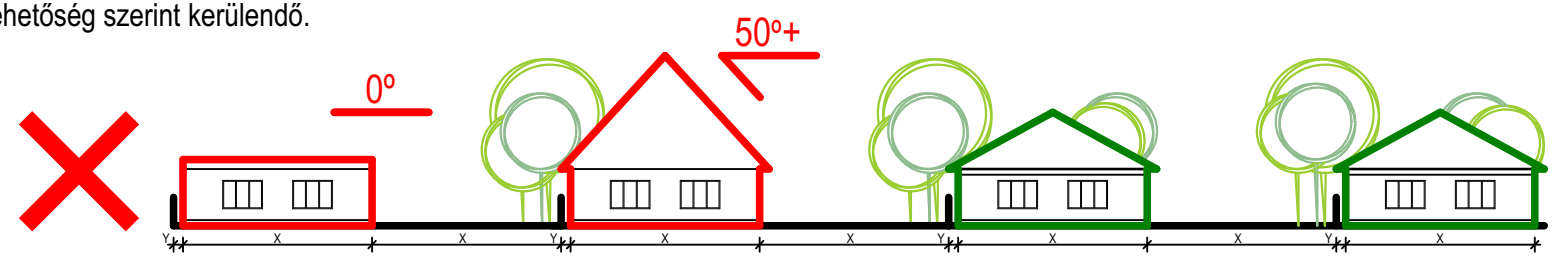

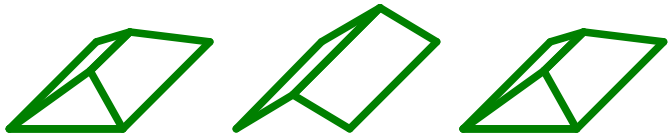

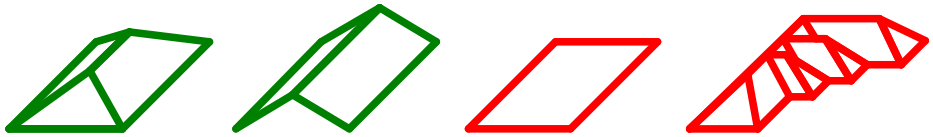

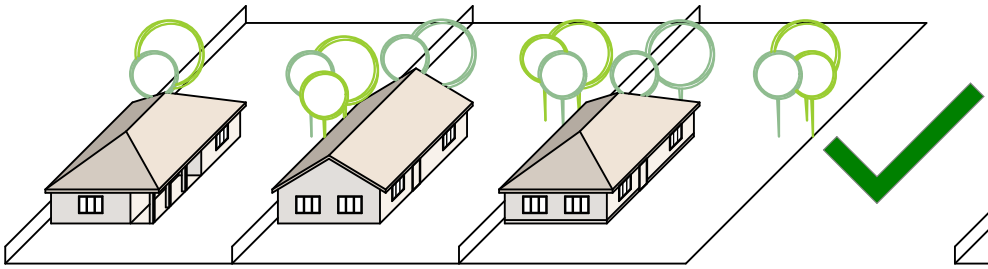

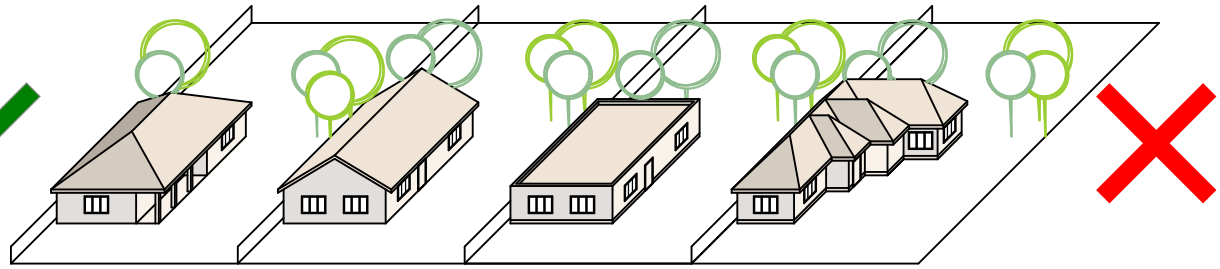

KERT

Általában a rejtettebb, intimebb hátsó kertrész a külső szemlélő előtt észrevétlen marad, azonban Oszláron a hosszú szalagtelkes elrendezés miatt néhány utcából azonban mégis megcsodálhatjuk a rendszeresen gondozott hátsó kerteket. A településrészen kialakult hátsó kertek, nem csupán pihenő udvarként funkcionálnak, hanem haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket és egyéb haszonnövényt termesztenek bennük.

BŐVÍTÉS

A régi épületek nem vertikális, hanem hosszanti, horizontális irányba terjeszkedtek. Ez a rendszer lehetőséget nyújt a szakaszos építkezésre és a későbbi bővítésekre. Oszlár lakóépületeinél ezen bővítési rendszer használata javasolt. Ha a telekméret engedi célszerű a földszinti bővítés.

Meglévő bővítéseknél megfigyelhető az első udvar U alakban történő körbeépítése. A széles udvarok ugyanis lehetővé teszik, hogy a lakóépület mellé a telken az utcafronton kialakulhasson még egy lakó + egyéb funkciójú épület. Valamint a két épület között hátra tolva megjelenik a melléképület, ez a beépítésmód még inkább tagolja a hosszú telkeket, és még karakteresebben jelenik meg az első udvaron kialakuló lakó funkció és a hátsó udvaron kialakuló gazdasági funkció.

Ráépítés semmi esetre sem javasolt. Az esetleges horizontális terjeszkedés csak abban az esetben lehetséges, ha az eddig be nem épített padlásterek tetőtérré való átalakítására irányul. Ebben az esetben az új szint nyílászárói semmi esetre se kerüljenek az utcafronti oromfalra. Az utcaképet legkevésbé megbontó megoldás a tetősíkablakok elhelyezése. Fontos hogy ezen ablakok a tető síkjába kerüljenek elhelyezésre, semmiképpen se új tömegként (kutyaház ablakként) jelenjenek meg.

Melléképületek bővítésekor javasolt a megtalálható építészeti értékekkel rendelkező melléképületekhez hasonló színvonalú és kialakítású melléképületek létesítése (pl. a falazott tároló épületek boltíves nyílásokkal, igényes fa szerkezettel kialakított zárt, vagy áttört melléképületek)

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TELEPÜLÉSRÉSZ AJÁNLÁS

A külterületi településrészeken ugyanolyan fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást (építést és területhasználatot) megvalósítani, mint a belterületen. A külterületen történő bármi nemű beavatkozás hatással lehet a közvetlen környezetére, és közvetve a lakott területre is.

A közutak mentén, a külterületen bármilyen ipari és mezőgazdasági jellegű ipari létesítmény telepítése körültekintést igényel, ugyanis a településre látogatóknak ez az első képe a településről.

UTCÁK

Közterületek tervezésekor alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, utcakeresztmetszetekhez, jellemző homlokzatmagasságokhoz, tetőformákhoz. Érdemes tekintettel lenni környezetünkre, hogy ne alakuljon ki zavaros utca- és településkép. A virágos, zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos hozzátartozói az élhető településnek, és a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek. A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség elérése már fél siker. A közterületek megfelelő fenntartása és karbantartása fontos szempont. A különböző felületek határozott szétválasztása jelentős javulást eredményezhet.

A település vonalas elemei vezetik a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább a vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Az utca keresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki. A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. Oszlár utcáira jellemző a különböző színű, formájú és típusú növényekből álló utcai fasor. Megjelenik utcáikban a vörösen pompázó vérszilva; a formára vágott, örökzöld tuja; az év minden évszakában más és más színben tündöklő nyír, nyár, fűz és berkenye. A különböző utcákban különböző fásítást figyelhetünk meg. Új fasorok kialakításánál figyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket egymástól és az épületektől egyaránt, figyelembe véve a fák későbbi végleges méretét. Lehetőség szerint a környékre jellemző és az éghajlatának megfelelő fafajokat válasszunk, amelyek megfelelő metszés és odafigyelés mellett nem nőnek bele a felsővezetékekbe, és nem akadályozzák a biztonságos közlekedést az utakon. Megfelelő telepítéssel elkerülhető a fák későbbi illúzióromboló csonkolása. Ahol szűkebb hely marad, és a fasor telepítése nem lehetséges, oda ajánlott egy-egy karakteres, évelő cserje telepítése. (pl. levendula, zsálya)

A járófelületek burkolásánál szem előtt kell tartani azok tartósságát, javíthatóságát és gondolnunk kell az akadálymentesítésre is. A burkolat színében a visszafogott, semleges színeket használjuk. Az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához. Az árkok fontos településképi elemek lehetnek. Az árkokat átszelő gépkocsibehajtók, hidak a főutca területén karakteres elemek. Egységes kialakításuk fontos. A hagyományosan kialakult meglévő hidas rendszert javasolt alkalmazni. A nyílt árkok karbantartása fontos, ne hagyjuk gondozatlanul.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez és a helyi közösséghez tartozásunkat szabadabban kiélhetjük. A nem megfelelő tér biztosítása rossz használathoz, a környezet gyors leromlásához vezet. A teresedések kialakulásakor fontos felmérni a használók számát, várható szokásait, a használat időszakait, jellegét. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva a növekedésükkel. A közterületi burkolatoknál főként természetes, jól karbantartható anyagokat használjunk. Kerüljük a harsány színeket, mintázatokat. Egy szépen öregedő, természetes burkolat hozzájárul a település egyedi hangulatához.

Egy település arculatához hozzátartoznak az egységes információs táblák. Oszláron a teljes településen egységesen megtalálható az utcanevek és közintézmények egyforma fa szerkezetű információs oszlopa, melyen a szövegek jól olvashatóan a fába vésve találhatóak. Javasolt az egyéb hirdető felületek hasonló karakterű megjelenítése.
Egységes képet kell mutatnia a településen elhelyezett kisebb építményeknek is, mint pl a buszmegállók, hulladéktárolók, virágkazetták stb. Lehetőleg kerüljük a településképbe nem illő katalógustermékek használatát. Az előbb említett tárgyaknak mind léptékükben, anyagukban, színükben alkalmazkodniuk kell egymáshoz.

PETŐFI ÚT 14. SZÁM

A hosszú paraszthház az utcára merőleges gerincű épület, az épület derekán csatlakozik hozzá a „kódis” állás, az udvart megfelelő arányba felosztva. Beépítési módja védendő. A vályogtéglából készült falazat fehérre van meszelve. A fehér fa nyílászárói és fehér falazata tiszta és rendezett hatást kelt. Tetőfedése piros cserépfedés, ami a természetes színével a település arculatába illeszkedik. „Kódis” állása eredeti állapotú, nyitott. Nem lett utólag beépítve, ez követendő példa.

Jó példaként kerül a kézikönyvbe az épület beépítési módja, igényes felújítása és a hagyományok, régi építészeti értekek őrzése miatt.

A beépítési módja lehetővé teszi, hogy az épület az átlagosnál szélesebb telket arányosan ketté ossza. Így kialakul egy használható méretű, nyitott első udvar és egy nagyobb, zártabb hátsó udvar.

KOSSUTH ÚT 22. SZÁM

Az igényesen felújított épület első és oldalsó tornácos. Telekhasználatánál megfigyelhető, hogy a széles telekből adódóan a lakóépület és a melléképület is az utcai telekhatárra tájoltan helyezkedik el. Tetőfedése piros cserép, mely illeszkedik a település arculatába. Homlokzati vakolt felülete és oszlopai visszafogott halvány narancssárga színűrek, míg az oszlop fejezetek fehérek. Utcai homlokzatra szimmetrikusan 2 db két osztású fehér festett fa nyílászáró lett elhelyezve. Udvara rendezett, füvesített. Az épület típus példája a régi történeti épületek igényes felújításának.

Jó példaként kerül a kézikönyvbe az épület igényes felújítása és a hagyományok, régi építészeti értekek őrzése miatt.

BOCSKAI ÚT 15. SZÁM

Az igényesen felújított épület első és oldalsó tornácos. Telekhasználatánál megfigyelhető, hogy a hosszú telek adottságait szem előtt tartva, a lakóépület mögött sorolva helyezkednek el a melléképületek. Ez a beépítési mód az esetleges bővítéseknél is használható. Tetőfedése piros cserépfedés, ami a természetes színével a település arculatába illeszkedik. A vakolt homlokzati falfelületek és oszlopok világos pasztell barnák. Az épület utcai főhomlokzatának közepére helyezett barnára festett két osztású nyílászárók kerültek. A karbantartott telken régi gémeskút is helyet kapott. Mind az udvaron, mind a teraszoknál megjelenő növénytelepítés üde színfoltja a teleknek. Kerítése átlátható, könnyen belátást biztosít az igényes épületre és udvarra, markáns oszlopai mégis karakteresen meghúzzák a határt a közterület és a magánterület között, ezért követendő példa.

Jó példaként kerül a kézikönyvbe az épület igényes felújítása és a hagyományok, régi építészeti értekek őrzése miatt.

PETŐFI ÚT 68. SZÁM

Az igényesen felújított épület első és oldalsó tornácos. Tetőfedése piros cserépfedés, ami a természetes színével a település arculatába illeszkedik. A vakolt homlokzati falfelületek és oszlopok fehér színűek, ami rendezett, takaros hangulatot kelt az épületnek.. Az utcai főhomlokzatán közepére helyezett barnára festett két osztású nyílászárók kerültek. Mind az udvaron, mind a teraszoknál megjelenő növénytelepítés üde színfoltja a teleknek. Kerítése átlátható, könnyen belátást biztosít az igényes épületre és udvarra. A fa lecezés a homlokzati oromfalon visszafogott díszítő elemként is megjelenik, miközben szerkezeti funkcióval is bír. Az első tornác elé húzott tetőnyelv először idegennek hathat, de összehangjában mégis beilleszkedik a régies hagyományokat felvonultató újabb építésű épület hangulatába.

Jó példaként kerül a kézikönyvbe az épület igényes felújítása és a hagyományok, régi építészeti értekek őrzése miatt.

Oszláron az elmúlt 15-20 évben nem született újonnan épült lakóépület, ezért az új épületek jó példájaként a szomszéd település - Hejőkürt - újonnan épült lakóépületei közül kerül bemutatásra a következő 2 példa.

Az egyszerű tömegű és alaprajzú épületnél először arányos homlokzatkszerkesztése és a természetes anyagok kíváló használata tűnik ki. A természetes pasztel földszínek kiemelik az épület szépségét. Kerítése alacsony magasságú, egyszerű léckerítés, amely belátást biztosít az igényes épületre és rendezett udvarra, ugyanakkor mégis lehatárol.

Az épület egyszerre használ modern, újhullámú elemeket illetve egyszerre alkalmaz régi, hagyományos építészeti elemeket és nyúl vissza régi korok értékeihez.

Jó példaként kerül a kézikönyvbe igényes új lakóépületként, ami egyszerre tud új és régi lenni.

A második bemutatott újonnan épült jó példa is a szomszédos Hejőkürtről került kiválasztásra.

Az egyszerű tömegű és alaprajzú épületnél először arányos homlokzatkszerkesztése és a természetes anyagok kíváló használata tűnik ki. A természetes fa és a vakolt felületek egymást váltva izgalmas hatást keltenek. A fa anyag használata az épület több elemében visszaköszön. A nyílászárók, a zsalugáterek, oszlopok, látszó gerendák mind a ház természetes hatását fokozzák. A hatalmas terasz az épület elemeként, tetősíkon belül mintegy modernkori tornác jelenik meg.

Az épület egyszerre használ modern, újhullámú elemeket illetve egyszerre alkalmaz régi, hagyományos építészeti elemeket és nyúl vissza régi korok értékeihez.

Jó példaként kerül a kézikönyvbe igényes új lakóépületként, ami egyszerre tud új és régi lenni.

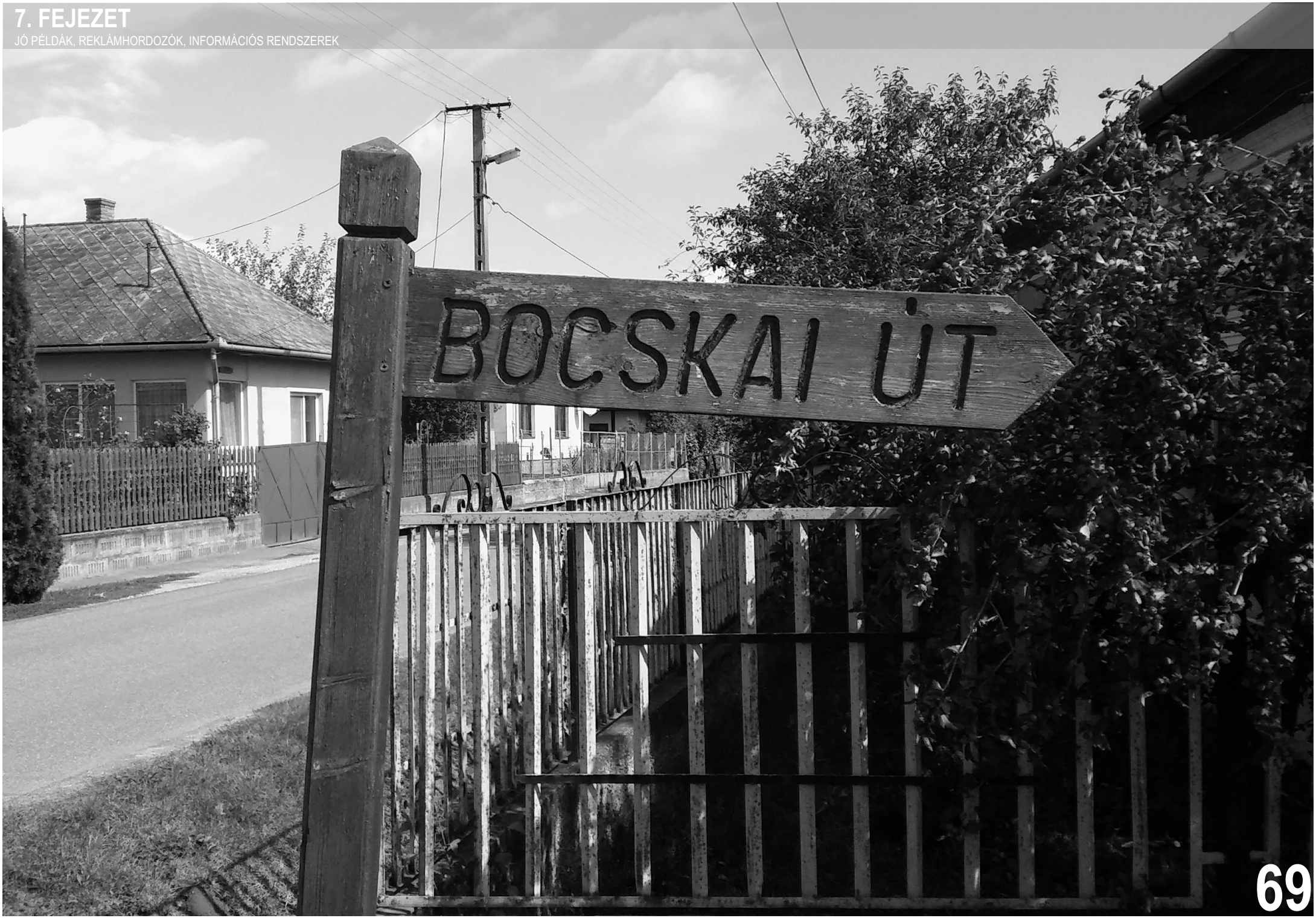
BOCSKAI ÚT

Oszláron egységesen kialakított utcanév táblák kerültek elhelyezésre. A fából készült nyílakba vésve kerültek a jól olvasható nagyságú és betűtípusú utcanevek. A táblák természetes anyagokból készültek, ezzel is beleolvadva a fasorokkal övezett utcákba. A településen jelenleg nagyobb reklámfelület és molinó nem található.

Új reklámhordozók elhelyezésekor célszerű és ajánlott ehez a rendszerhez illeszkedő és alkalmazkodó információs reklámfelületek kialakítása.

A településen megfigyelhető az azonos házszámok elhelyezése az épületeken. Mindegyik házszámon szerepel az utcanév és a házszám. Ezeknek egységes képet ad, hogy azonos nagyságú és azonos betűtípussal készültek a házszám táblák.

IMPRESSZUM

KÉSZÜLT OSZLÁR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA MEGBÍZÁSÁBÓL, A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ 2016. ÉVI LXXIV. TÖRVÉNYHEZ KAPCSOLÓDÓAN

POLGÁRMESTER: TÓTH ZOLTÁN

FŐÉPÍTÉSZ: UJVÁRI ANDOR

KÉSZÍTETTE

Műépítész®
ÉPÍTÉSZETI TERVEZŐIRODA
3525 MISKOLC, DÉRYNÉ UTCA 2.
muepitesz.kft@t-online.hu
Tel: 46/413-644 • 46/504-326

SZERZŐK: PUSKÁS PÉTER, M. BACSKAI ANDREA, HOCZA LILLA

SZÖVEG ÉS ÁBRÁK: HOCZA LILLA

FOTÓ: HOCZA LILLA, KŐVÁRI ZSUZSANNA, HOCZA BALÁZS

KÖSZÖNETET MONDUNK A TELEPÜLÉS POLGÁRMESTERÉNEK TÓTH ZOLTÁNNAK, A TELEPÜLÉS JEGYZŐJÉNEK DR. ORAVECZ-MIHALIK TÍMEÁNAK VALAMINT A TELEPÜLÉS ÖNKORMÁNYZATÁNAK, HOGY MUNKÁNKAT SEGÍTETTE ÉS RÉGI FOTÓDOKUMENTÁCIÓT TUDOTT A RENDELKEZÉSÜNKRE BOCSÁTANI.

A KÉZIKÖNYV A MŰÉPÍTÉSZ KFT. TERVEZŐ IRODA ÁLTAL KÉSZÜLT. A KIADVÁNY A SZERZŐI JOGRÓL SZÓLÓ 1999. ÉVI LXXVI. TV. VÉDELME ALATT ÁLL.

OSZLÁR, 2017
OSZLÁR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA